

Пролетары ўсіх краёў, злучайцеся!

БЕЛАРУСКАЯ РАБОТНІЦА і СЯЛЯНКА

Дэлегацкі сход

Смалявіцкага сельсавету Менскае акругі.

№ 9(23)

ОРГАН АДДЗЕЛУ ПА ПРАЦЫ СЯРОД ЖАНЧЫН
ЦЭНТРАЛЬНАГА КАМІТЭТУ КАМУНИСТ. ПАРТІІ БЕЛАРУСІ

ВЕРАСЕНЬ
1926 г.

З Ъ М Е С Т.

Мік. Шапавалаў—Барацьба за рэжым экономіі. Стар. 1. „Да Дню ураджаю”—2. Танаеўчова—Перавыбары фабзаўкомаў і работніца—3. Жыцьцё і барацьба замежных рабочых і сялян—4-5. Залётны, Александровіч і Сацюк—вершы. Оршын і Лінскі апавяданьні—6-11. З жыцьця работніц—12-17. З жыцьця сялянак—18-21. За новы быт—22. Маці і дзіця—23. Суд і быт—24. Ахова здароўя—25. Карысныя парады ў гаспадарцы—26. Кіно. „Грышка Свінапас”—27. Што чытаць. Перапіска з нашымі супрацоўнікамі і адказы на запытаньні—28. Вясёлая старонка.

Работніцы і сялянкі!

Наступны нумар часопісі будзе юбілейны. Пішэце аб працы корэспондэнціях гурткоў і аб асобных рабселькорках часопісі, ваши думкі аб часопісі, пажаданьні, што дала вам часопісі і чаго вы ад яе чакаецце. Што па вашай думцы добрае ў часопісі і што дрэннае, што трэба выжыць і інш.

Аб чым пісаць у часопісі.

1. У чым выяўляеца ўдзел работніц у барацьбе за правядзенне на прадпрыемствах рэжimu экономіі. Ці прымаюць удзел работніцы ў працы вытворчых нарад, ці робяць што-небудзь для паднімція сваёй кваліфікацыі.

2. Як вядзеца барацьба з п'янствам. У чым выяўляеца ўдзел у барацьбе за новы быт, за культурнасць. Якую вы ведзяць барацьбу, напрыклад з лаянкай.

3. Які ўдзел вы прымаеце ў працы мясцовых коопэратываў і іншых грамадзкіх устаноў (хаты-чытальні, клубы, народныя тэатры і іншыя).

4. Ці ёсьць у вашай вёсцы працоўныя колектывы, арцелі, комуны, пароўнайце прававое становішча работніц і сялянак у комуне і сямі (факты).

Рэдакцыя зьвяртаеца з просьбай к рабселькоркам, работнікам і сялянкам аб прысылцы ў рэдакцыю розных зынімкаў, картак, зарысавак, маючых грамадзкое значэнне і харктарызуючых працу прадпрыемстваў гораду і вёскі.

Куды зьвяртацца, калі не дасылаеца часопісі.

За апошні час рэдакцыя „Беларуская Работніца і Сялянка“ стала часта атрымоўваць скаргі на неатрымоўванье нашай часопісі.

У выпадку неатрымоўвання часопісі патрэбна зараз-жа зьвярнуцца туды, дзе была зроблена падпіска, прад'явіўшы квіток. Калі толькі там ня змогуць альбо адмаўляюцца даць спраўку, то зараз-жа трэба напісаць заяву ў рэдакцыю і падрабязгова ўказаць: дзе была здадзена падпіска (на пошце, пісьманосцу і г. д.), пад якім нумарам выдадзен квіток і на які тэрмін зроблена падпіска.

Таксама, калі гроши перавадзіліся на часопісі па пошце, то трэба паведаміць: дзе гроши здадзены, нумар квітка і сума.

Ва ўсіх такіх выпадках рэдакцыя будзе рабіць належнае расследванье прычын неатрымоўвання падпісчыкамі часопісі.

РЭДАКЦЫЯ.

А Д Р Э Д А К Ц Ы І

Рэдакцыя атрымала шмат лістоў аб працы дэлегаціях сходаў у звязку з перавыбарнай кампаніяй. Ня маючы магчымасці ўсе іх надрукаваць у гэтым нумары, мы частку скарыстаём у наступным. Таксама намі атрымана шмат лістоў аб працы дзіцячых пляцовак. Каб высьветліць працу пляцовак, мы, калі будзем мець магчымасць, у наступным нумары часопісі дадзім асобную старонку.

В № 7(21) нашага журнала под статьей „Сельхозналог в этом году“ дана ошибочно подпись „Загачин“. Указанная статья Загачину не принадлежит. Взята она из брошюры Наркомфіна БССР „Беседа о едином сельско-хозяйственном налоге“.

З гэтым нумарам рассылаеца, як дадатак к часопісу, дырэктыва партыі і ўлады за подпісам т. т. Рыкава, Сталіна і Куйбышава: „АБ ПОСЬПЕХАХ і НЕДАХОПАХ КАМПАНІИ ЗА РЭЖЫМ ЭКОНОМІІ“.

БЕЛАРУСКАЯ РАБОТНІЦА і СЯЛЯНКА

Адрес рэдакцыі:
Менск, Савецкая вул., № 45.

ОРГАН АДДЗЕЛУ ПА ПРАЦЫ СЯРОД
ЖАНЧЫН
ЦЭНТРАЛЬНАГА КАМІТЭТУ
КОМУНІСТЫЧНАЙ ПАРТЫІ БЕЛАРУСІ.

УМОВЫ ПАДПІСКІ:

На 1 месяц	.	.	20 кап.
" 3 "	.	.	55 "
" 6 "	.	.	1 р. 10 "
На год	.	.	2 " 10 "

№ 9 (23)

Верасень 1926 г.

№ 9 (23)

БАРАЦЬБА ЗА РЭЖЫМ ЭКОНОМІЙ.

17-га жніўня гэтага году была надрукована ў газэтах дырэктыва партыі і ўлады за подпісам т.т. Рыкава, Сталіна і Куйбышова аб тых дасягненнях і недахопах, якія маюцца ў нас у правядзеніі кампаніі за рэжым экономій.

Што гаворыць гэта дырэктыва? Перш усяго ў ёй яшчэ раз падкрэсліваецца, што барацьба за рэжым экономії павінна праводзіцца рашуча і мець не часовы харктар, а пастаянны. Экономіць трэба не дзеля таго, што мы ў сучасны момант знаходзімся ў дрэнным гаспадарчым становішчы, а дзеля таго, што без экономіі мы ня можам зусім будаваць соцыялістычнага жыцця і развязываць нашу гаспадарку.

Першыя крокі кампаніі за рэжым экономіі ўжо далі некаторыя вынікі. Мы пераходзім ад безгаспадарнасці і разгільдзяйства к добруму і ўмеламу карыстанью тымі сродкамі, якія ў нас маюцца. Гэты пералом ёсьць. Той бюрократызм і супраціўленыне некаторых адказных працаўнікоў праводзіць экономію, канцыляршчына і валакіта цяпер зьнішчаюцца. Мы вучымся экономіць. Але гэта яшчэ ня значыць, што мы ўжо цяпер навучыліся экономіць. У нас ёсьць недахопы:

Першы недахоп гэта той, што шмат хто з таварышоў прывык лічыць кампанію за рэжым экономіі часовай. Гэты погляд памылковы. Справа ў тым, што мы ня можам пашырыць нашу прамысловасць без дадатковых сродкаў, якія ёй неабходны для яе развязвіцца. А для таго, каб гэтыя сродкі

знайсьці, трэба экономіцу усюды, там, дзе толькі магчыма. Упрасьціць, скараціць, удзешавіць наш апарат, зменшыць расходы на розныя патрэбы—ёсьць галоўная мэта кампаніі за экономію.

Рэжым экономіі падтрымае нашу прамысловасць, якая ў сваю чаргу матэрыяльна падтрымае сялянскую гаспадарку. Такім чынам, рэжым экономіі ўзмоцніць саюз рабочых і сялян. Гэта трэба добра памятаць.

Другі недахоп гэта той, што некаторыя гаспадарчыя ўстановы неправілова падыходзяць да выкананыя дырэктыў аб экономіі. Напрыклад: яны скарачаюць пад тым ці іншым відам заработка рабочых, пагоршваюць якасць спэцадзення, парушаюць колдагаворы і інш. З гэтакім правядзеніем экономіі партыя і ўлада будзе рашуча змагацца.

Трэці недахоп—гэта вельмі слабае прыцягненіе да ўдзелу ў кампаніі за экономію шырокіх мас рабочых і сялян. Профсаюзы таксама яшчэ праявілі нядосыць актыўны ўдзел у гэтай справе. Такія мерапрыемствы, як скарыстаньне вытворчых і іншых тэхнічных нарад, для ўзмацнення кампаніі за экономію, прыцягненіе да ўдзелу ў ёй працоўных мас,—яшчэ ня зусім скарыстаны і праведзены.

Вось тыя асноўныя задачы, якія цяпер стаяць перад партыяй і Сав. уладай у барацьбе за рэжым экономіі і якую кожная работніца і сялянка павінна праводзіць у сябе—на заводзе, фабрыцы і вёсцы.

Мік. Шапавалау.

УЗМАЦНЯЙЦЕ КАМПАНІЮ ЗА РЭЖЫМ ЭКОНОМІИ! ЭКОНОМІЯ ДАПАМОЖА ХУТЧЭЙ
РАЗВІЦЬ НАШУ ПРАМЫСЛОВАСЦЬ І ПРЫСЬЦІ ДА СОЦЫЯЛІЗМУ.

КАК СТРОИТСЯ СССР

Да „Дню Ураджаю“.

З кожным годам „Дзень Ураджаю“ становіща ўсё больш масавым бытавым съятам вёскі. Узрасте агульна культурнасьць сялянства, узрастаюць яго запатрабаваныні ў агрономічных ведах, узмадняеца зацікаўленасьць да навуковых сельска-гаспадарчых досьледаў. Вось чаму „Дзень Ураджаю“ знаходзіць гэткае шырокое падтыманье ў масах сялянства.

Асабліва ў жыцьці сялянак гэты дзень павінен мець сваю ўрачыстасьць. Ім, як нікому больш, вядома вясковая працоўнае жыцьцё, і імі пабудоўва новае культурнае вёскі асабліва блізка адчуваеца, бо яна нясе ім ня толькі прыбытак у сельскую гаспадарку, а і разъявленае ад уцісу старых форм аўтарызму.

Свята ўраджаю—павінна быць днём баражы за новую вёску, дзе новая працоўная, разъявленае жанчына будзе будаваць соцыялізм.

Якія асноўныя задачы ставяцца перад кампаніяй у гэтым годзе?.. „Дзень Ураджаю“ перш за ўсё павінен падагуць сельска-гаспадарчыя вынікі і адбіць зрушша ў бок культурнага вядзеня гаспадаркі, якое ў нас назіраецца. Разам з гэтым „Дзень Ураджаю“ павінен высунуць перспектывы на лёзунгі, найбольш баявым для таго ці іншага раёну. У нас на Беларусі гэткімі лёзунгамі павінны быць: баражы за новае зямлякарыйство, баражы за захаваніе культурных траў і кораньплодаў, баражы за разъвіцьцё жывёлагадоўлі і мэліорацыю болот, баражы за колектывную гаспадарку і сельска-гаспадарчую кооперацыю.

„Дзень Ураджаю“ павінен зьявіцца днём баражы за культурнае вядзеніе сельской гаспадаркі. Неабходна выкарыстаць усе формы агітацыі за культурнае гаспадаранье. Выставіць напаказ усе каштоўныя экспонаты самых сялян, організаваць экспкурсіі

у агропункт, у школу сялянскай моладзі, у машыннае таварыства, у прыкладныя гаспадаркі, наладзіць агітсud над дрэннай гаспадаркай.

У цэнтры ўвагі павінны стаць перадавыя сяляне, якія ўжо маюць культурныя пачынаныні ў сваіх гаспадарках. У „Дзень Ураджаю“ яны павінны адчуваць сябе гаспадарамі съята.

Свята ўраджаю павінна выканаць яшчэ адну каштоўную задачу—задачу саюзу грамадzkіх і культурных організацый вёскі з широкім масамі сялянства. Райвыканкомы, сельсаветы, коопэратывы, камітэты ўзаемадамогі, агропункты, хаты-чыталні, савецкія гаспадаркі, сельска-гаспадарчыя гурткі і школы сялянскай моладзі павінны аб'яднанца вакол ячэек партыі і комсамолу з гэтай мэтай.

Райвыканкомы павінны разгарнуць твар свайг гаспадаркі; коопэратывы—паказаць свае тавары, свой гандаль, даказаць сваю пераважнасьць перад прыватным гандляром; агропункты і сельска-гаспадарчыя гурткі—выставіць напаказ свае досьледы і дасягненыні. Асабліва каштоўным з'яўляеца ўдзел колектывных гаспадарак, якія павінны паказаць пераважнасьць колектывнага земляробства.

„Дзень Ураджаю“ не павінен прайсці бясьсьціледна. Трэба змагчы выкарыстаць съята з тым, каб організаваць сельска-гаспадарчы гурток, уцягнуць сялян у кооперацыю, у машынныя мэліорацыйныя таварысты і г. д. Каштоўныя практичныя пачынаныні сялян павінны знойдзіць падтыманье з боку мясцовых савецкіх і коопэратыўных організацый.

Толькі тады „Дзень Ураджаю“ з'яўіцца сур'ёзным штурхачом у справе новага гаспадаранья на пачатках агрономіі і кооперацыі па шляху нашага соцыялістычнага будаўніцтва.

СЯЛЯНКІ, У „ДЗЕНЬ УРАДЖАЮ“ СЪЯШАЙЦЕСЯ ПАКАЗАЦЬ НА ВЫСТАЎЦЫ СВАЕ ДАСЯГНЕНЫНІ Ў СЕЛЬСКАЙ ГАСПАДАРЦЫ!

Перевыборы фабзавкомов и работница.

Постановлением Президиума ЦСПСБ от 12 августа упраздняется институт проф. организаторов по работе среди работниц при фабзавмestкомах и вся эта работа возлагается на фабзавмestком в целом.

Почему не нужны жен. профорганизаторы.

Вынесение данного постановления было вызвано следующими обстоятельствами: при наличии жен. проф. организаторов фабзавмestкомы уделяли в своей работе незначительное место вопросам работы среди работниц и, зачастую, не чувствовали за эту работу никакой ответственности. В планах работ, а также и самой работе слабо отражалась работа среди работниц. Фабзавмestкомы этой работы не вели и вся она возлагалась на организаторов. Последние проводили работу, зачастую, без помощи профорганизаций. Были случаи, что организаторы никакой работы не вели, так как не знали за что приняться, со стороны же фабзавкомов не было руководства.

Упразднение жен. проф. организаторов при фабзавмestкомах будет проводиться в целях усиления работы, а не ликвидации ее.

Некоторые профработники упразднение института профорганизаторов поняли, как ликвидацию всей работы под видом ее внедрения в обще-профессиональную работу. Это понятие неправильно, оно должно быть изжито.

Наряду с ликвидацией жен. профорганизаторов работа среди работниц на предприятиях приобретает более важное значение и должны быть приняты все меры к усилению ее. Фабзавмestкомы должны больше чем раньше почувствовать ответственность за работу среди работниц и проводить ее всем своим аппаратом: через аппарат фабзавмestкома, комиссии и т. д.

Фабзавмestкомы за работу среди работниц несут такую же ответственность, как и за всю остальную проф. работу.

При составлении планов работ низовые профорганизации должны учесть необходимость включения вопросов, связанных с жизнью и бытом работниц. Эти вопросы должны также находить отражение во всей работе фабзавмestкома и его комиссий.

Некоторые фабзавмestкомы, не проводя работы среди работниц при существовании института жен. профорганизаторов, в данное время не знают за что им нужно приняться. Для того, чтобы знать, как необходимо проводить работу среди работниц и в чем она должна заключаться, нужно знать решение V-го Всеобщего Съезда Профсоюзов, где подробно освещаются моменты этой работы. К стыду некоторых профорганизаций, нужно сказать, что они этих решений не знают.

Наши задачи.

В работе профорганизаций, а особенно низовых ячеек продолжают оставаться задачи:

а) Массовой обработки женской рабочей силы, работающей в производстве. В связи с расширением предприятий явилась новая женская рабочая

сила, которая пришла из деревни, раньше не знала стен фабрики или завода и не имела никакого представления о союзе. Из этих новых слоев работниц большой процент не членов союза. Задача профорганизаций — быстрее вовлечь их в ряды профорганизаций, обработать, чтобы они знали цели и задачи рабочего класса. Привлечение всех работниц к активному участию во всей общественной работе предприятия — также продолжает оставаться задачей сегодняшнего дня.

б) Выдвижение работниц на руководящую работу. Здесь некоторые достижения в профорганизациях имеются, но все же они недостаточны. Наша задача сводится к тому, чтобы больше вовлечь работниц в руководящую работу в первую очередь в низовых ячейках. С 15-го сентября начинаются перевыборы фабзавмestкомов. Вот здесь эту задачу и нужно осуществить. Наряду с большим вовлечением работниц в составы фабзавмestкомов, необходимо усилить выдвижение на руководящую работу, в качестве постоянных работников фабзавмestкомов, председателями комиссий и т. д.

в) Обработка женского проф. актива. В этом отношении имеется некоторое непонимание со стороны профработников отдельных организаций, этой задачи. Мотивировка простая: ведется, мол, общая обработка всего актива. Это нездоровая тенденция. Женский профактив в общей своей массе является более слабым, менее подготовленным, чем актив рабочих. Вот почему и нужно проводить особую работу. На этот счет имеется решение V-го Всеобщего Съезда. Обработку женского профактива необходимо проводить путем созыва совещаний работниц фабзавмestкомов, при предприятиях или союзе, в зависимости от наличия женского профактива. Некоторые профорганизации не знают, что нужно делать на этих совещаниях. На совещаниях должны разрешаться вопросы практической работы женщин. Через заслушивание докладов можно выявлять какая работа выполняется, какая помочь оказывается со стороны профорганизаций, какие имеются недочеты и т. д.

г) Изучение женского труда в производстве, внедрение в те отрасли производства, где раньше женский труд не применялся, поднятие квалификации работниц. Это задачи первостепенной важности в области работы среди работниц. ЦККП(б)Б и ЦСПСБ дали по этому вопросу директивы, но нужно сказать, что эти задачи в работе профорганизаций осуществляются чрезвычайно медленно и, зачастую, отодвигаются на задний план.

д) Вовлечение во всю культурно-просветительную работу, строя ее в связи с политическим ростом и сознанием работниц — также должно быть задачей в нашей профработе.

Ликвидация института профорганизаторов будет проводиться при предстоящих перевыборах фабзавмestкомов, при проведении всей работы по перевыборам. При составлении отчетов, выработке резолюций наказов, необходимо заострить внимание на вопросах работы среди работниц и к обсуждению этих вопросов привлечь всю рабочую массу.

Н. Танаевцева.

ЖИЛИЩА АНГЛИЙСКИХ ГОРНЯКОВ.

В горняцких районах выстроены длинные ряды однокомнатных домишек из кирпича местного производства; к некоторым впоследствии пристраиваются кладовки.

Обычно в таких домах на задней стене нет ни окон, ни дверей; единственная дверь выходит во двор, засыпанный угольным мусором.

Зимой и осенью двор превращается в настоящее болото. По открытому стоку проходят все нечистоты и помои, выливаемые жильцами. В некоторых дворах имеются досчатые сараи. Внутри таких сараев устраиваются: уборная, помойные ямы и загородки для дров, причем все это содержится в полной неисправности.

Горняцкие поселки подходят вплотную к шахтам, так что пыль и грязь проникают во все уголки, и все старания хозяек поддержать чистоту в домах совершенно безрезультатны.

Почти нигде нет бани, так что возвращающиеся домой с работы шахтеры, с головы до ног в грязи и часто мокрые до ниточки, вынуждены смыть всю грязь в той самой комнате, которая служит и столовой, и спальней, а иногда даже и складом угля. Это тем более удивительно в культурной Англии, где высокая техника не в пример Донбассу и другим нашим промышленным районам.

По большей части эти рабочие дома принадлежат предпринимателям, а живущие в них рабочие вынуждены оставить жилище, как только они перестают работать для данного предпринимателя. Громадное количество этих домов уже давно пришло в полную ветхость. И в таких домах рабочим приходится платить квартирную плату по 9 шиллингов 3 пенса в неделю, т. е. около 20 рублей в месяц.

Из Ливерпуля в Ленинград.

В декабре прошлого года в английском парламенте представительница партии консерваторов леди Астор заявила, что она готова оплатить расходы на поездку в СССР тому английскому рабочему, который согласится прожить с семьей в нашей стране не меньше, чем два года.

В ответ на эту речь леди Астор первым откликнулся ливерпульский металллист с большим производственным стажем Джемс Мортон. Этот товарищ с женой и двумя детьми, в возрасте 8-9 лет, приехал в Ленинград.

— Я не знаю русского языка — говорит т. Мортон — но я надеюсь получить работу на ленинградских заводах. Я уверен, что встречу у вас условия жизни не хуже тех, в которых жил в Англии. Я квалифицированный рабочий, прошел 7-летнюю школу

обучения, но все, что я мог заработать у себя на родине, — это 3 фунта 2 шил. 6 пенсов в неделю (30-35 рублей). Этот заработок я имел не все время.

Начиная с 1921 года, я больше половины всего истекшего времени был безработным. К тому же, я полагаю, что имел счастье получать много больше по сравнению с другими рабочими-металлистами. Таким образом, я не боюсь, чтобы условия жизни в СССР для меня были особенно плохи по сравнению с английскими.

Я хочу бороться рука об руку с русскими товарищами и предпочитаю после своей смерти оставить свою семью среди рабочих СССР, нежели на иждивении ливерпульского буржуазного „общества попечения“.

Ливерпульский металллист тов. Джемс Мортон с семьей.

В Чехо-Словакии *).

Тяжелые условия для работы. Нам, коммунисткам Чехо-Словакии, приходится работать в исключительно трудных условиях. С одной стороны—не все даже партийные товарищи правильно поняли важность нашей работы, считают ее несущественной, не очень важной для партии. С другой стороны—работницы, среди которых нам приходится вести работу, сильно заняты: кроме своих восьми часов работы, им приходится много работать у себя на дому, все это мешает широкому вовлечению их в политическую и партийную работу.

Безработица. Главная область

где у нас применяется женский труд — это предприятия по изготавлению предметов роскоши. Теперь, с обеднением населения, эти предметы всего менее в ходу. Вследствие закрытия большого количества таких предприятий, наши женщины-работницы десятками тысяч пополняют армию безработных.

Поповский обман. До самого последнего времени наибольшим влиянием среди женщин пользовались религиозные и тому подобные „внеполитические“ организации. Вообще-то они держат в своих руках сознание многих наших женщин и пользуются среди них большим влиянием. Поэтому введение избирательного права для женщин послужило даже во вред левым партиям, так как под влиянием агитации попов, женщины в большинстве голосовали за контрреволюционные партии.

Низкая зарплата. Добившись некоторых бумажных прав, наша женщина до сего времени не добилась главного—уравнения в заработной плате. До сего времени при равной работе заработка женщины относится

к заработку мужчины как 2:3 (пример, если мужчина получает 90 рублей, то женщина 60 руб., т. е. $\frac{2}{3}$ заработка мужчины).

Как ведется работа. Для работы среди женщин нашей партией выделены специальные женские отделы при партийных комитетах. Ведется также кооперативная работа. С целью вовлечения женщин в кооперативную работу 4-го июля текущего года, в международный день кооперации, мы устроили в Рейхенберге и его окрестностях ряд женских собраний с докладами. Не менее успешная пропаганда была проведена и 8-го марта. Кроме того мы организуем детские экскурсии с музыкой, выбирая для этого как раз те часы, когда дети должны идти в церковь — с целью отвлечения детей от религии. Успешно проходит организация детских гимнастических групп. За то, к сожалению, почти совершенно не видно участия организованных женщин в создании

Демонстрация красных фронтовиков в Берлине.

детских ясель и садов. Количество женщин в партии равняется одной трети; процент, как вы видите, большой, но активисток среди них мало. И что хуже всего — количество их растет плохо. Работа усложняется тем, что работница-коммунистка, в особенности активная, всего скорее лишается работы.

Чехо- словацкой компартией издаются 2 газеты для женщин — „Die Kommunistin“ („Коммунистка“ — на немецком языке) и „Komunistka“ (на чешском языке).

В заключение тов. Екель просила передать, как ценна будет для них связь с организованными женщинами Белоруссии, эта связь может выражаться во взаимном обмене письмами или даже в постоянном сотрудничестве белорусских рабкоров в чехо- словацких коммунистических газетах.

П. Кирюшин.

*) Беседа с известной в Чехо-Словакии работницей компартии — тов. Маргаритой Екель, прибывшей в Ленинград на международный конгресс рабочих-эсперантистов.

Літературно-художній отдeл

ДЭЛЕГАТКА.

Заўсёды пільнавала гусі
Яна на беразе ракі,
Лілёвы бераг яе хусты
Любіў круціць я ля руکі.

Гусыначкі ў адазеньні белым
Шчыпалі ціханька траву,
Яна у песні звонкай, съмелай
Будзіла бераг і раку.

бедныя акорды слалісь
Над задумёнаю ракой,—
Пастушка змалку гора знала,
Ня знала толькі супакой.

Ах ты, пастушка дарагая,
Дзіця нядолі, бедака,
Твая над рэчкай песньня тая
Мяне люляла—мужыка.

Дзе рухаў гарадзкіх абрыву,
Цябе часамі я успомню,
Як вечер гладзіў твае скроні
І пеў аб залатой пары.

Дык выбачай мяне, пастушка,
Што разъвітаўся з звонамі ніў,
Мінуўшчына не патушыць
Съветларусыя нашыя дні.

Ты прыехала ў горад шумлівы
Дэлегаткай ад вёскі на звязд,
Ці даўно ты богу малілася,
І ў касьцеле насыціся твой съпей.

Готычныя хмурыя съцены
Слухалі песньню тваю,
Ты стаяла тады на каленях,
Цалавала анёлаў сям'ю.

Ты мела на звязьдае слова:
„Выбрайце,—казала,—жанчын!“
Як гэта цікава і нова
Пачуць ад дзяўчыны лучын.

Ты прыехала з вёскі ружовай,—
Я там дзяціства прайшоў,
Дзе хмары, быццам каровы,
Пасыціць крыва веташок.

Працаўаць ты маеш ахвоту,
Комсамолкай завешся ты,
Вясёлую нашую ноту
У песні схаплі гады.

Цябе цягне кніжак гурба,
І ты маеш на мэце—рабфак,
Шляхі здабылі і здабудзем,
Не адзін прайшлі перавал.

* * *

Да дому белая гусі
У залаты гнала закат,
Даваў табе месячык бусі,
Зайчыкам нікаў ля хат.

Дрымота ужо не патушыць
Звонкія нашыя дні,
Заўсёды ты пасыціла гусі
І клікала ў шастаныні ніў.

Залётны М.

(Апавяданьне).

Домну Азарыху культурніцай зрабіла патрэба.

Як узялі ў 15 годзе яе мужа на вайну, так з таго і запрэглася баба ў мужчынскі хамут. Муж не звярнуўся з вайны, а на руках чацьвера засталося: самаму старэйшаму—Базылю—сем год, а меншай—Парасцы—2 гады. Цяпер Базыль звычайны мужчына: і арэць, і косіць і ў сямігодку ходзіць. І дома ёсьць каму дагледзець: старэйшай дзяўчынцы 14 год, так што ў прошлу зіму Домна Азарыха на лікпункт з лёгкім сэрцам хадзіла.

А спачатку Домна набралася бяды. Зямлі 9 дзесяцін, а працеваць няма каму. Запусьціла зямлю на нішто.

Гады чатыры таму назад мануфактуры ня было. Вёска толькі на свой лён і спадзявалася. І ў Домны, акрамя сябе самой, яшчэ чатыры голых пузы—хочь ваўком вый, і лён перастаў радзіцца. Пасееш, а прыдзе час рваць—адна кастра. Не адзін раз касіць каровам на харчы даводзілася. Абарваліся.

А ў комунару, што на панской зямлі селі, лён па грудзі. Злосьць узяла. І ў іх сапрауды гною ня было, а лён добры.

— Чаму гэта так? Пашла к комунарам, пытаецца. Хто кажа, што на Алену сялі, а хто: пад сёмую расу папалі, а Балагуша, быўшы панскі хурман, старык, так той сказаў, што ў яго добры лён ад таго, што ён перад сяўбой у насеніне сівяшчэнныя на вялікдзень яйцы зарываў. Цёмная была Домна, а і то брахнёй паказаліся ўсе гэтыя апавяданьні.

„Ня можа быць, каб ня ведалі разумныя людзі, ад чаго гэта так,” думае Домна.

Паехала ў горад—тады яшчэ паветы былі. Пашла ў самы спаўком пытацца. Вясёлая кампанія там; доўга над ёй рагаталі, а потым паклікалі агронома.

— Справа зусім простая,—сказаў агроном, выслушавшы апавяданьне Домны,—у ма-

ўнту комунары пасеялі лён на канюшынішчы, а ў вас трохполье, а на трохпольі і да вайны: пасееш лён на гнай—хлеба ня будзе. Без канюшыны ільну лепш ня сеяць. А на трохпольі канюшыны сеяць няма дзе.

Агуменъне было ў Домны агароджана, з поўдзесяціны месца, сеяла яна там бульбу ды ячмень.

„Завяду канюшыну. Завяду добры і лён,” парашыла Домна. І завяла. Дачакалася. Сабрала. Ня лён, а шоўк: валакно ва ўзрост чалавека. А на другі год дзе лён сеяць? Другога агуменъня няма. Вось тут-то і пачала працеваць галава ў Домны Азарыхі. З гэтага часу яна зрабілася агітатарам пасёлкаў і шматпольля.

* * *

У Навінках працеваў с.-гаспадарчы гурток. Домна была яго сябрам. Гурток прымаў гарачы ўдзел у організацыі большасці за ўнутране разъмеркаванье і пасёлачную систэму, з шырокамі шнурамі і агітаваў усімі сродкамі за шматпольле. Кулакоў у Навінках амаль ня было, але справе мешалі, галоўным чынам, бабы. Як толькі загавораць на сходзе аб зямлябудаўніцтве, аб пасёлках—бабы ў голас.

— Жылі век у вёсцы, а цяпер у чыстае поле выяжджай, да ваўкоў. Ні да калодзежа выйці ні словам з кім перакінуцца. Каб языкі адсохлі ў брахуной праклятых. Азарыха ўсё гэта.

І дома равуць.

— Кідай наседжаны родненкі куток. Ды ўжо лепш жывым хавай мяне тут, а нікуды адгэтуль не паеду!

Ну і чэшуцца сяляне. Ні—да, ні—німа. А жыць усё горш прыходзіцца. Пробуюць сяляне сірадэлю, канюшыню сеяць у вагародах. Палову папару засеялі лубінам. Зярно чысьціць, але ўсё гэта крошки ад культуры.

Выходзіць як-то гэтак: і пачынаюць бачыць карысць ад культуры, а перавесыці ўсю

гаспадарку на культурныя рэйкі ня хочуць. І ня то што ня хочуць—хочуць, а штосьці перашкаджае, а што іменна перашкаджае—ніхто зразумець ня можа.

Яскрава зразумела гэта Домна Азарыха. Ахапіла яе адразу.

* * *

Справа была 6-га верасьня. Не працавалі: царкоўнае свята. Пад вечар прыехаў агроном пагутарыць з сялянамі наконт надыходзячага дню ўраджаю.

Сялян сабралася поўна школа.

Аглядзелася Домна: яна як ёсьць адна жанчына сярод мужчын. Быццам па галаве яе хто абухам цяпнуў.

Агроном хацеў ужо пачынаць лекцыю. Падхапілася Домна ды к агроному.

— Пачакай!

— У чым справа?

— Ды як-жа-ж? Паглядзі вось на народ: гэта-ж ні аднэй бабы няма, акрамя мяне!

— Ну?—не зразумеў агроном.

— Ня нукай, а зразумей ты: ні аднэй бабы няма, як-жаж гэта так?

— Ня бабская гэта справа!.. Бабская спрача—печ ды дзеци!..

— Ня слухай ае, таварыш агроном! Ня ўсе-ж бабы такія салдаты, як яна. Чарта баба разумее ў культуры!—загудзелі ў клясе са ўсіх бакоў.

Домна круга павярнулася к сабраўшымся, твар у яе загарэўся, яна падняла руку і крыкнула:

— Чакайце! Ну?!

Гэта было так нечакана, што адразу ўсе прыціхлі.

— Разумныя ваны галовы!.. Ды гэта-ж калі так разважаць, то, вядома, жанчына ніколі нічога не зразумее і нічога не даведаеца. „Ня бабская спрача“ культура. Эх, вы! А шмат вы бяз бабы культуры гэта наразводзілі? Хто ня хоча на пасёлкі?—баба. Хто шкодзіць гэтаму?—баба, а чаму?—Для таго, што баба нічога ня ведае, для таго, што вы ня хочаце самі, каб яны разумелі. Вось... ка-

торы раз агроном прыяжджае, а бабы—ні аднэй. А вы так рады. Ці патрэбна гэтак? А калі-б баба ведала карысць ад культуры, яна ня выла-б па вёсцы, як па нябожчыку.

Калі Домна скончыла, агроном доўга цёр пераносіцу, потым усміхнуўся і кажа, звязраючыся да ўсіх.

Домна Сыпірдонаўна праўду кажа. Без жанчыны с.-гаспадарчая культура не прыжываецца.—Ён зноў пацёр пераносіцу і сазнаўся:—А яно вось, чорт вазьмі, гляжу: людзей шмат прыемна і адчуваю заўсёды, што нечага не хапае, а не здагадаюся, што жанчын няма. І ўсюды так.

* * *

Навінскі гурток узяўся за ўцягванне жанчын. Домна ўгаварыла ўступіць у с.-гаспадарчы гурток трох маладух, хадзіўшых з ёй разам на лікпункт. Запісалася і жонка настаўніка.

У вялікім посьце гурток выклапатаў у раёна 2-тыднёвыя с.-гаспадарчыя курсы з паказальным кармленнем кароў. Сябры гуртка развілі надзвычайную агітацыю сярод жанчын па вярбоўцы іх на курсы. Запісалася 18 жанчын. Тры з іх далі на

курсавое стойла сваіх кароў. Нялёгка гэта далося. Заядлія старухі, падгavarваемыя папом, чуць было не сарвалі справы.

— Гэта ты, Марылька, сваю карову на зьдзек даеш?—злавіўши на вуліцы Марыльку, гудзела гэта чорная заедзь.

— На які-ж гэта зьдзек?

— Альбо ты ня ведаеш, што і карміць і даіць яе будуць пры ўсіх людзях?

— Ну дык што-ж з гэтага?

— Ах ты, няпушчавая галава! Гэта-ж ста вачэй будзе глядзець, хіба мала варожых вачэй. Навек сапсуюць. Гэта дзіця ведае, якое гэта ёсьць дурное вока.

Марылю брала сумненіне, але адмовіцца было сорамна.

Гэта ты, Марылька, сваю карову на зьдзек даеш?

— Мала таго, што зглазяць, ды яшчэ потым і за корм вылічаць. Ты думаеш, падаруюць?

І Марыля ішла ў гуртак, каб „выпісаць“ сваю карову.

Домна з сіл выбівалася, угаварвала Марылю, а потым, раззлаваўшыся, ішла і крыла на ўсю вуліцу „старую дуру“.

Курсы зрабілі сярод Навінскіх жанчын поўны пераварот. Вось, як слухачкі казалі пасъля курсаў:

— Бываюць каторыя съляпия... ну так да курсаў і мы. Нам кажуць справа, а мы: сабака спала. Але, пабачыўши сонца, ня хоцацца ў тумане хадзіць. Вунь ад кароў то якая выгода, калі яе, матушку, даглядзець, як належка. Адно спасеньне на пасёлках: там табе і канюшына, там табе і бурак. Мы цяпер лічымся сябрамі гуртка, а як-жа-ж... — з гордасцю дадавала слухачка.

* * *

У вялікім посьце навінцы падалі заяву аб унутраным разъмеркаваньні на пяцідворкі і парашылы перайсьці адразу на шматпольле. І ўсе: і мужчыны, і жанчыны з самай вясны рыхталіся да дня ўраджаю. Хто што рыхтуе: хто лепшае зярно, хто агародніну, хто парасяць. Гуртак зьбіраецца кожнае съята. Зъяруцца, праглядваюць кніжкі. У раён, да агронома часта бегаюць.

А Домна-АЗарыха рыхтуе на выстаўку пскоўскі лён-даўгунец, які выгадавала ў агадзені, на канюшынішчы. І кахае цёлачку — зъмесь работ — мясцовай і яраслаўца. Цёлачка пашла па бацьку: у акулярах і панчошках. Корміць цёлачку так, што шэрсыць на ёй, што маслам вымазана — аж палыскуеца.

А. Оршын.

За іголкай.

Песні — гучныя вясёлкі
Пацяшаюць, як ніхто.
Дашывай, мая іголка,
Новамоднае манто.
А як толькі звечарэ,
Як заморыцца рука —
Пабягу тады хутчэй я
Свайго любага спаткаць.
Ой прысяду каля саду,
Каля саду пры сасьне;
Загадае пяць загадак,
Пяць загадак мілы мне:
— Каля дрэўца, што віеца?
— А бяз цввету, што цвіце?
— Што бяз голасу съмлечца?
— Што бяз кораня расце?
— Што бяжыць і сълед згінае?

Загадае мілы мне.
Вечар ціха засьпівае,
Вечар ласкава міргне.
Песні — гучныя вясёлкі
Пацяшаюць, як ніхто.
Дашывай, мая іголка,
Новамоднае манто.
Беласьнежнай ценкай ніткай
Вышываць узор пачну:
Сваёй радасці вялікай,
Сваёй вольнасці вясну.

Андрэй Александровіч.

Вечер.

Ох, люблю я вечер,—
Шумный перезвон!
Кто-то звезды мечет
В синий небосклон.

Опустело поле,
Воздух тих и чист.
Заиграл бы что-ли
Песню гармонист?

Гармонист румянный
Призакрыл глаза...
Даже месяц пьяный
В речке заплясал.

Опустилась ниже
Темень над селом,
Ветер травку лижет
Влажным языком.

Гармонист кудрявый
Тыль не чародей?
В дальние дубравы
Темноту развея!

Прозвучит с гармошкой
Песня над селом,—
Ночка — чорной кошкой
Спрятется в дупло.

Ф. Садюк.

За большую голову

(Рассказ).

С Милей Людович было так. С некоторых пор в ее карих глазах стала замечаться грусть. Русые завиточки вокруг ее прямого лба задумчиво поникли и сжались. Выдувальщик Степа, старшина драмкружка, был озабочен. Лукавая Миля вдруг потеряла свежесть своей улыбки и охоту посещать занятия «Синей Блузы». Несколько дней Степа крепился,—был он хмур в это время и молчалив,—наконец вечерком подкрался он к окну Милиной комнаты и застыл в боязливом ожидании. По белой занавеске окна двигалась большая тень, в комнате что-то журжало и хрюстело, и Степа, поднявшись на цыпочках, увидел Милю, наклонившуюся над шлифовальным кругом и что-то соображающую.

— Шлифует краденые стаканы,—почему-то испугался Степа.
Ишь, тихоня, приспособилась!..

* * *

О тайном изобретательстве Миля уже знал весь завод. Миля ходила мрачная, похудевшая. Не ладилось у нее дело. Знала Миля всего четыре действия арифметики, а тут мудрости повыше нужны были: каждая гаечка требовала точного расчета.

И в отчаянии разбила Миля с большим трудом устроенный прибор. Над обломками железа и камня

... и Степа, поднявшись на цыпочках, увидел Милю.

долго плакала она и тосковала. Она проклинала свою неученость, свои „никудышные“ руки...

Но на завод пришла Миля повеселевшая. Стаканы ходили под ее руками с прежней стремительностью, с прежним острым скрежетом. О, она еще покажет, Миля, что значит борьба за качество! Без новых приборов, без машин, а одним хотением, сознательностью...

Но лицо Мили было очень печально, к кругу была пристроена штука, никогда Степой невиданная,—и это озадачило Степу.

— Вот баба!—думал он.—Не иначе качеством заинтересовалась. Изобретение строит.

Остановившись на этом предположении, Степа почувствовал прилив большой любви к Миле и радость. Он радовался и гордился и хотелось ему сейчас же обегать всех ребят и сказать им, что не ошибся он в Миле, что стоит она любви его, ибо к ней, к Миле, привинчена умная, не „бабья“ голова...

С утра у ванны гуляли смешки. Смеялись над Степой, над его словами, переданными под большим секретом, над Милей.

— Настроит она тебе, твоя Миля! Такое тебе наизобреет, что от алиментов тошно станет. Шлифует баба—шлифуй себе на здоровье, а то на тебе—изобретательница.

К полудню смешки перешли и в шлифовальное отделение. Работницы собирались кучками, обсуждали новость. Видно было, однако, что дело, затянувшее их подругой, интересовало их. Они только не знали, какую такую штуку Миля строит. Гадали.

— Верно, к рукам механизм, чтобы кожа цела была.

— А по моему, девочки,—авторитетно заявила длиннорукая Шурка,—Миля для качества работает, чтоб браку меньше было.

А брак на заводе действительно был большой. Кооператор из Подлипинского района недавно даже скандал учинил.

— Где смычка по завету Ленина!—кричал он.—Хап-лап и на тебе стакан. А ты осмотри его все боки, нарыв где лег, трещина, края каковы. А то поднесешь ко рту стакан—все губы порежешь, потому края острые.

Управляющий заводом краснел, конфузливо жал кооператорские руки и бормотал:

— Ладно, ладно. Все будет устроено, дядя. Созвем производственное совещание и поговорим. Приезжайте ругать нас.

К производственному совещанию прокатил подлипинский кооператор. На собрании он был смел и многословен.

— Работница,— обратил он свое внимание на Милю,— чего красная такая сидишь, слова хочешь? Товарищ-председатель,— неожиданно громко крикнул он,— прошу слова этой молодой работнице.

По собранию прокатился хохоток. Миля встала смущенная.

— Да, прошу слова. Хочу тоже сказать насчет качества. Мы все, товарищи, еще не поняли, что значит честно работать. Мы выходит, балуемся товарищи. Этаким манером к социализму не доплется. Если подумать хорошенько и посчитать, то каждый скверный стакан сбивает нас с пути на целый месяц. Пора, товарищи, подумать об этом. Такой работой не дождется вы никогда прибавки жалованья — государство будет больное. А для этого, крестьянин, не даст вам ни хлеба, ни картошек.

Выходили слова у Мили круглые, ладные такие. Многие глаза, смотревшие на нее, потупились, другие загорались крепким огнем, веселой бодростью. В конце заседания Милю дружески хлопали по плечу, хвалили и повторяли горячие ее слова. А подлипинский кооператор — тот совсем расшалился.

— Вот баба! — кричал он на весь двор. — Мы, мужики, и в подметку ей не годимся, ей же богу. Ай, бабонька! И любовно толкал ее в бок.

* * *

Всю свою неудовлетворенную ярость к большой работе Миля перенесла с неудавшегося изобретения на передовую линию борьбы за качество, как она говорила, борьбы за культурность рабочих. Без культуры, без сознательности, твердила Миля, нет качества.

Милю дружески хлопали по плечу.

Когда выбирали ее в фабзавком, на заводе произошел раскол. Работницы и около половины рабочих настаивали на ее избрании, остальные рабочие бузили:

— Ну, куда ее, орательшу, в фазком. Все уши прожужжит. Ты дай нам парня с кулаком во-о!

Выдувальщица.

На общем собрании при обсуждении кандидатуры Мили пошли споры:

— Опять же не знает она мужинской жизни. А вдруг матюкнешься нечаянно — обидно ей будет. Н-нет, куды!

— Вот, вот. Будет женщина в фазкоме, разучишься может матюкаться.

— А по моему, Милька сама должна отказаться от кандидатуры.

Тут выступила Миля.

— Нет, — решительно заявила она — от кандидатуры своей, дорогие товарищи, не откажусь. Ибо я хочу принести пользу заводу и всем рабочим. На это чувствую в себе силы. Правда, кулака у меня здорового нет, но и не нужен он мне... Конечно, ваша, товарищи, воля выбирать меня или забраковать, но кандидатуру не снимаю.

За Милю было большинство голосов. Десятки рук, вскидываясь высоко над головами, приветствовали Милю-фабзавкомщицу. Сама Миля была бледна от волнения. Возле ее вертелся выдувальщик Степа и преданно заглядывал в ее карие глаза...

Вечером за столом, заваленным книгами и газетами, сидела Миля и губы ее шептали слова, сказанные некогда учителем трудящихся Владимиром Ильичем.

Она готовилась к большой работе.

М. Линский.

Работницы!

Пишите, как у вас на предприятии проводится

борьба за повышение качества продукции.

Как должна вести себя работница на заводе и в быту.

Сколько попыток ни делала партийная ячейка 2-го минского государственного кожевенного завода, чтобы вовлечь работниц в общественную работу—ничего или почти ничего из этого не выходило. Работницы, до самого последнего времени, почти не приходили на собрания, производством не интересовались и вообще отличались своей культурной отсталостью.

Недавно ячейка решила повести работу среди работниц отдельно, и среди жен рабочих—отдельно.

Созвали первое собрание работниц. Поставили на нем доклад на такую тему: «Какой должна быть работница у себя на заводе, в своей домашней и общественной жизни».

Докладчик т. Едидович прежде всего подробно остановился на таком вопросе:

Заинтересованы ли работницы производством?

Работницы кожзавода заинтересованы весьма слабо. Во-первых, они почти ежедневно уходят из завода домой не в 5 часов дня, а в 4—на час раньше, чем следует. От этого страдает производство. Дело в том, что работницы должны вырабатывать определенную все же норму и поэтому работают спеша. Это отражается на качестве товаров. А ведь вопрос о качестве не менее важен, чем вопрос о количестве выработки.

Работницы 2 кожзавода вовсе не интересуются производственными комиссиями, совещаниями. Эти организации заседают без участия работниц. О том, что работницы отстали от рабочих: они еще не осознали себя хозяевами завода. А само собой разумеется, если рабочие и работницы являются хозяевами предприятия, то они должны нести ответственность за его благополучие.

Кроме того, в ряде случаев работницы не желают поднимать свою квалификацию: они рассуждают, примерно, так:

Зачем мне квалификация? В первое время, пока научишься, нормы не выработаешь и заработка понизится. Поэтому я лучше останусь на подсобной работе, не требующей квалификации, и буду себе получать мой теперешний заработка.

Докладчик подробно объяснил, почему такое отношение к поднятию квалификации ошибочно. Он указал, что так может рассуждать только не-

сознательный человек. Ошибочным является и отношение работниц к выдвижению.

— Зачем мне стремиться быть директором?— рассуждают многие работницы.— Мы ведь безграмотны.

Докладчик привел ряд фактов, доказывающих, что суть дела состоит вовсе не в образованности. Целый ряд работниц, бывших совершенно безграмотными, занимают сейчас ответственные посты. Так, на фабрике «Двина», где работают 1200 рабочих, предфабкома—работница. Тоже самое и на очковой фабрике в Витебске. Председатель Ленинградского Табачного Треста — также работница, бывшая до революции безграмотной.

— Или проследите,— говорит докладчик,— путь бывшей работницы «Красной Березины» тов. Ляданской. Она была простой безграмотной работницей. Но она упорно работала над ликвидацией своей безграмотности и стала председателем фабричного комитета, членом Правления Союза Химиков. Постепенно она выдвинулась на пост заведывающего Отделом Охраны Труда Наркомтруда и теперь является членом Правительства Республики—членом ЦИКа.

Что тормозит выдвижению работниц кожзавода? Важнейшая причина пассивное отношение к общественной работе и учебе.

Ни на каких собраниях не встретишь работниц. Даже на общих собраниях работниц и жен рабочих приходится искать днем с фонарем. В работавшем на заводе женском политкружке занималось только 20 чел., в том числе на 18 жен рабочих—только 2 работницы. Да и то последние посещали кружок крайне неаккуратно.

Отношения между работницами и женами рабочих очень плохи. Работницы попросту избегают жен рабочих. Так несколько работниц, желающих записаться в политкружек, не пошли туда только потому, что там имеются жены. Было и наоборот: жены рабочих не шли туда, потому что там есть работницы. А ведь в несознательности жен рабочих отчасти виноваты именно работницы.

— На вас, проходящих фабричную коллективную школу—говорит докладчик—лежит обязанность высвободить жену рабочего от притупляю-

Ворочка и сушка торфа.

щего влияния кухни, разъяснить ей пользу кружков, руководить ею, вести ее за собой. А как раз этого вы не делаете. Вот почему ответственность за незначительность жен рабочих падает на работниц.

Но ведь едва ли можно получить ответ на вопрос, как живут работницы между собой? который порадовал бы. Разве работницы живут мирно, дружно, как единая семья? Разве они спаяны между собой и чутко прислушиваются к нуждам и заботам друг друга? К сожалению, нет. Вместо этого, среди работниц царят вечные сплетни, склоки, чувство зависти, ругань между собой.

— Это позорно, — говорит докладчик. Если мощь нашего Советского союза основана на единении и дружбе всего рабочего класса, то такая "дружба" может радовать только наших врагов. Работницы должны изжить этот разлад. Тогда они смогут завоевать себе уважение со стороны рабочих.

Как должна вести себя работница.

В конце своего доклада докладчик остановился на разнице в основных правилах поведения, которыми руководствуется буржуазия и которыми должен руководствоваться пролетариат.

Основная заповедь капиталистов: "каждый против каждого; грабь каждого встречного и поперечного, тащи себе в карман все, что плохо лежит".

</

Елена из Нарпита.

1.

Ее зовут Еленка из Нарпита.

Девушка с русыми волосами, розовыми щеками и веселой улыбкой. Батрачила в деревне с ранних лет. Батька подарил детям мачеху, началось лихое житье. Пошла в люди—у себя же на хуторах.

Скоро сманили в город детей няньчить. Записалась в союз, стала ходить на собрания, в вечернюю школу, от союза прошла делегаткой, обследовала нанимателей: не притесняют ли работницу, все ли по закону, как нужно.

Летом ушла работать в лагерь офицанткой.

2.

На свежем воздухе, под навесом собирался стоящийся комсостав. Гремели тарелки, ложки, шел пар от горячей еды, было шумно и весело.

Шутили с девушкой.

— Тетка Лена, налей еще тарелочку!

— Тетка Лена подсыпь чайку...

Лена летала с тарелками от одного к другому.

С 4 ч. утра она уже шла к плите варить утреннее кофе, в 8 ч. валилась, после ужина, как убитая, не видя ласковых летних звезд, мерцающих над палатками.

Работала с ней вместе офицантка по старше, городская, степенной повадки, бабенка.

— И чего ты, Елена, комсоставу тыкаешь,—говорила она... Ведь ты офицантка, а они, вон, поди,—начальники!

— Какие они мне начальники—отвечала девушки.

— Да не тебе, а кому нибудь... Ну, вот ты с комсомольцами на ты, так это еще ничего, а они—ж комсостав!..

— Ну, так нехай тот им и выкает, кому они начальники. Они же меня „ты“ зовут, а я их почему на „вы“ должна звать?..

— Эх, чудачка!—да то ты, а то они... они, чай, по 80—100 р. получают...

— Ну, а я 15 получаю, так что-ж... я их как товарищей зову... Вон у нас пожилой есть один.—Налейте—говорят—мне еще супу... Так чего-ж я его буду на ты звать, коли он ко мне обращение имеет. А эти свои деревенские, крестьянские, я сама вижу...

Елена улыбнулась широкою детскую улыбкою и помчалась к обедающим.

Из-под навеса, среди редких стволов деревьев белели палатки, залитые дневным ярким солнцем.

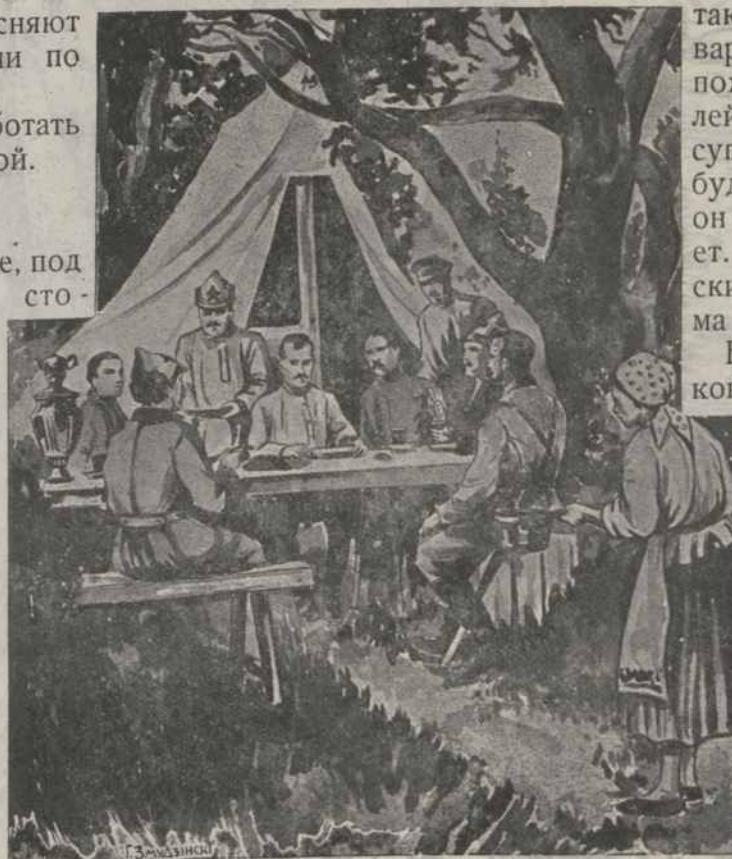
Красная косынка Елены мелькала по столовой. Пряди русых волос на висках выбились и вились колечками. Завернутые выше локтя рукава обнажали загорелые, здоровые, сильные, девичьи руки, много потрудившиеся над землей

Веселый звон тарелок заменил тихий шорох серпа и Еленка в шуме и говоре красноармейской толпы ловила новые для нее откровения жизни.

Какие они мне начальники—я свое дело делаю... Они мне товарищи и больше ничего...

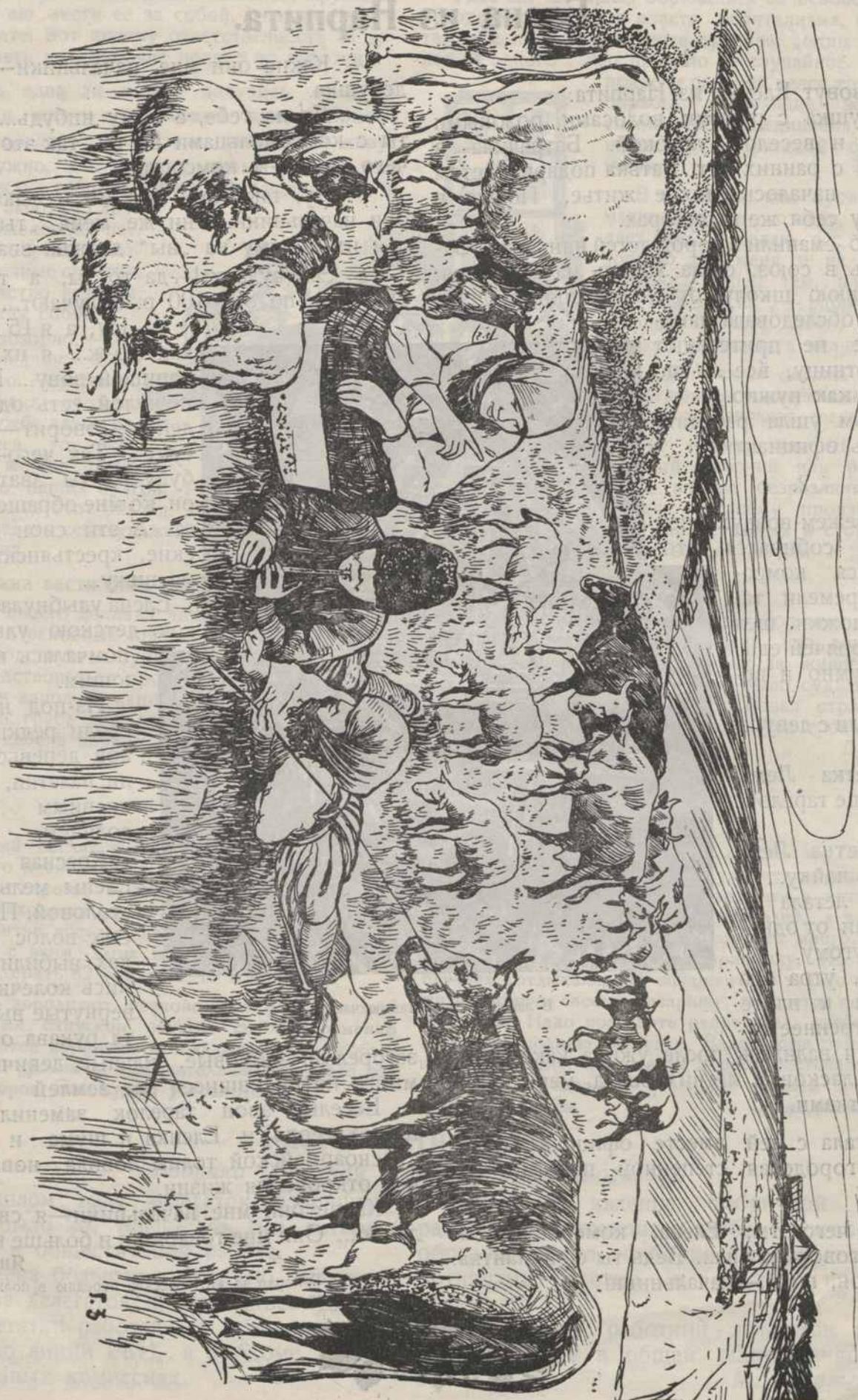
Янишина.

P. S. Гонорар за этот рассказ передаю в пользу английских горняков.

В лагере—комсостав за чаем.

«Пастушкі»

Три задачи.

(Письмо из Бобруйска).

28-го августа, после летнего перерыва, перед предстоящим выпуском делегаток города, общее городское женское собрание включило в повестку дня три серьезнейших задачи:

Первой задачей является развитие самодеятельности в практической работе делегатки. Трудящиеся массы должны оценить насколько важно самой женщине знать, как живет СССР, как важно совладать с умом более отсталых, как надо жить и работать.

С этом направлении надо развить серьезную воспитательную работу.

Второй задачей является помочь горнякам. Это было единодушно признано одной из важнейших политических задач. Дело горняков—наше дело. Поражение рабочих—наše поражение. Победа горняков—наша победа. Собрание единодушно высказывалось за организацию сбора в помощь бастующим.

Третья—не менее важная задача для предстоящего года—это вопрос о насаждении детских садов и очагов.

Наши дети растут в неподходящих условиях: жилищный кризис, отсутствие таких удобств, как „детская“ и др. Есть факты, когда служащий отец, выполняющий на дому работу, чтобы иметь свежую голову и покой, бил ремнем живого и резвого ребенка, мешающего работать, когда политработникставил в угол ребенка, чтобы он болтовней не мешал сосредоточиться на теме. Детей с ранних лет запугивают тюрьмой, милиционерами, попами (поп своей наружностью страшен для детей), как когда то запугивали „дедом“ и цыганами. Ребенок смотрит на отца и мать не как на руководителя, а как на людей, которым он, зачастую, бывает в тягость. Это роняет авторитет отца и матери и вредно отражается на воспитываемых ими детях.

Детский сад отвлекает ребенка в сторону усвоения нормальных понятий и навыков, он исправляет его поведение, заражает духом колLECTIVизма уважения к труду. Детский сад учит бережно использовать слабые силы ребенка, подорванные полугодным материнством в пору гражданской войны.

Переход от лошадки к детскому саду встречает массу трудностей и особенно в изыскании средств. Но и тут общее городское собрание женщин нашло необходимость позаботиться о детях, раскрепостить работницу и приступить в ближайшее время к выполнению этой третьей и важной для молодого поколения задачи.

М. Яншина.

Наши делегатки.

(Союз строителей).

Было—17. Уже с самого начала трое стали не посещать (одна уехала, двое по семейным обстоятельствам).

Зато остальные 14 не подкачали. 9 в еврейской секции делегатского собрания и 5 в русской секции с большой любовью ждали четверга—дня делегатского собрания.

Порою тяжеловато, трудно бывало с первого раза все воспринять, за неделю, нужно было обдумывать пройденное, так как следующий четверг был днем новых знаний. Трудно было и отчасти потому, что с грамотой тяжело было обстоять.

Большая часть делегаток наряду с делегатским собранием посещала школу или кружки по ликвидации неграмотности.

Все наши делегатки имели нагрузку. Часть занималась ликвидацией неграмотности (из 14 дел—9 делегаток), другая—прикреплялась к разным учреждениям, яслим, детским садам, дет. домам, школам. Работали некоторые делегатки и в правлении жилтоварищества, работали и в библиотеке делегатского собрания и т. д.

— А там надо, чтоб чувствовалась делегатка—заявляли.

Какая либо кампания и выдвигают делегатку—авторитет.

Выборы в горсовет, нарасадителей,—и здесь выбирают делегатку. Сможет поработать, знают об этом из отчета делегатки на общем собрании.

Посещали наши делегатки юридическую и кооперативную секции при делегатском собрании: юридическую—3 чел., кооперативную—5 чел.

И тут имеются результаты: 2-ое из посещавших юридическую секцию т. т. Цявловскую и Слиосберг направлены на юридические курсы. Заинтересовались и сейчас уже проводят практическую работу, а одна из кооперативной секции тов. Нахимович выдвинута на кооперативную работу—направили в ЦРК.

Много приходится работать,—знает, что кооперация наш костяк,—требуется большая, внимательная работа и особое удовлетворение, что может использовать знания, которая в кооперативной секции получила.

Заканчивают год работы, а чтоб показать парт-ячейке, что успели за год делегатки еврейской секции, собрались, совместно с секретарем парт-ячейки, представителем Районного отдела работниц и руководителем делегатского собрания, и поделились знаниями и впечатлениями о работе собрания.

С делегатками русской секции предстоит это еще сделать.

Сейчас заняты заботами о перевыборах делегаток.

М. М.

Добро пожаловать.

Наступило время, когда делегатки старого созыва оканчивают свою работу, подытоживают знания, полученные на делегатских собраниях. Правду сказать, эти собрания дают громадную пользу женщине, развивающую ее и воспитывающую политически, делают ее самостоятельной и полезной участницей строительства нового государства. Но, чтобы именно быть полезным членом этого государства, нужно учиться. Надо своим примером воодушевлять новых делегаток, которые приходят к нам на смену, и пожелать им плодотворной и успешной работы.

Добро пожаловать, дорогие товарищи!

Старая делегатка Я. Оскерко.

атоўшы і скончыў асвячэнні ўтворы
— хадзіць сілкі, падады за імяніем, але пас-
ля тэрміну віроўства пакідае, звонкаючы якім
членам штабу і ажадаючы, калі ён будзе жыць менш

Сходы жанчын даюць шмат.

(Смалявіцкі сельсавет Менскага акругі).

Яшчэ ў 1924 годзе, калі я пачала хадзіць на дэлегацкія сходы, я тады мала разумела, што можа даць дэлегацкі сход цёмнай жанчыне, ды ў дадатак маё матэрыяльнае становішча было вельмі дрэннае.

Але ў 1925 годзе маё становішча палепшилася. Я пачала ўсё больш цікавіцца сходамі і грамадзкай працай. У гэтым самым годзе я паступіла працаўшчыцай у летнія дзіцячыя ясьлі ў адной з наших вёсак, дзе і працеваляла 3 месяцы. Пасля зачынення ясьляў я засталася працаўшчыцай у нашай раённай консультацыі. Тут я працеваляла вельмі акуратна, наведваля нашы дэлегацкія сходы, з якіх я бачу, што яны даюць карысць нашай цёмнай жанчыне.

Цяпер, у сучасны момант, працу ў дзіцячай консультацыі і прымаю ўдзел у работе дзіцячага саду. Ня гледзячы на тое, што я вельмі перагружана працай, але ўсё ж такі не астаяўлюю наведваць дэлегацкія сходы і цалкам аддадзена будаўніцтву Савецкай краіны. Я добра цяпер зразумела, што сходы даюць вельмі шмат цёмнай жанчыне ў падняцьці яе развязвіцца.

Дэлегатка А. Папова.

Вясельле ў вёсцы Слабада Шацкага раёну.

З жыцьця сялянак.

Рыхтуемся да перавыбараў дэлегатак.

(Асіповіцкі раён Бабруйскага акругі).

У жніўні месяцы адбыўся пленум Асіповіцкага райкому КПБ, на якім было паставлена пытаньне аб перавыбарных дэлегатак. Гэта пытаньне абгаварвалася ўсебакова. Былі выяўлены недахопы прошлагодніх перавыбараў, якія шкодзілі працы дэлегацкіх сходаў.

Таксама былі падлічаны партыйныя сілы, пры якіх магчыма організаваць дэлегацкія сходы.

З месцаў, выказваліся сакратары па гэтаму пытаньню і парашылі ў Асіповіцкім раёне скласьці дэлегацкія сходы пры чатырох ячэйках КПБ.

У гэтым годзе павялічылася на адзін дэлегацкі сход — было трох, а цяпер стала чатыры.

Усе сакратары і комуністыя выказваліся аб працы сялянак, што гэта праца вельмі важная, што тады нам лягчэй будзе працаўшчыцай, будаваць Савецкую краіну і сельскую гаспадарку.

Разъехаўшыся на месцы, ячэйкі ўзяліся за працу за правядзеньне перавыбарных сходаў сялянак і справаўдочную кампанію дэлегатак.

Толькі такая сур'ёзная праца ячэек сярод жанчын дасыць вялікія вынікі. І такім чынам будзе магчыма сялянкам выжыць недахопы мінулага году.

Парахневіч.

Дэлегатка Арцюхава.

тое, што было на сходзе. Усе сходы яна наведвае ўесь час акуратна. А гэтак сама яна наведвае партыйны сход, на які ходзіць за 5 вёрст кожную нядзелю. Як дэлегатка, яна сабрала ў карысць пагарэльцаў Лядаў 3 п. жыта і грашыма 2 рублі. Вядзе агітацыю сярод жанчын, каб аддавалі дзяўчатак вучыцца ў школу.

Мянчыцкая.

Сялянка вёскі Страхі, Ляднянскага раёну, была на 2-м Усебеларускім зьезьдзе беларусак-сялянак. На зьезьдзе яна даведалася аб вольным жыцьці жанчын. Прыехаўшы са зьезду, яна пачала прымаць актыўны ўдзел ва ўсіх сходах, як дэлегацкіх, таксама і агульных. Прыходзячы ў вёску з дэлегацкага сходу, яна заўсёды зьбірае сялянак і расказвае ўсё

Конфэрэнцыя выявіла адмоўныя бакі.

(Шацкі раён Менскае акругі).

19 жніўня—конфэрэнцыя жанчын актыўістак. Дэлегаткі прыбываюць з ўсіх сельсаветаў. Рэгістрацыя ідзець жывава. Ужо за 50 пеправаліла. Пачынаецца. Павестка дню кароткая з пытаннямі, якія найбольш патрабуюць агульной развязкі, гэта сельска-гаспадарчы падатак і няпісменнасць. Першы даклад скончан. Сыпяцца запытаўні, дадзелі спрэчкі. Вынеслі пастанову: „лічыць падатак гэтага году больш падхадзячым для насельніцтва, чым леташні, і змагацца з укрыццём об'ектаў абкладання”. Другі даклад закрануў самае балючае пытаньне, ён выклікаў вялікую ажыўленасць. Дэлегаткі прасілі з месц, каб толькі былі настаўнікі, мы ўсе пойдзем вучыцца.

Кожная вёска патрабуе школу, але не такую, як гэта ў Вецярэвічах, дзе і днём цёмна, а вось у Крыстампольскія скардзяцца, што ўжо 3 гады, а Райвыканком ніяк ня можа скончыць пабудову школы. Дэлегатка з расчырванеўшымся тварам гавора: „другі год музычымся, прасілі настаўніка, кажуць няма іх, нястача; што рабіць, дзеці растуць нявучоныя”. На пытаньне: „Чаму дзяўчатац малая пушчаюць у школу?” адна цётка адказвае: „шкода яе ўзімку съюздённую за некалькі вёрст пушчаць,—хлопчык—другая справа”. Дакладчык адказвае, што за гэту жаласць не падзякуе дачка, выраслы цёмнай. Конфэрэнцыя закончылася пажаданнем, презыдыуму дэлегаткам разънесці пачутае па мясцох. Раздаюць журналы і кнігі дэлегаткам і заклікаюць пісаць і выпісваць сваю родную часопісі „Работніца і Сялянка”.

В. Сялівончык.

Ёсьць недахопы і ёсьць дасягненыні ў працы.

(Седаінічскі пункт Бацішэўскага раёну, Аршанскае акругі).

Усяго дэлегатак у сходзе налічваецца 35 чал., з якіх 33 дзяўчыны да 20 гадоў і 2 замужніх. Усе яны пісьменныя і малапісьменныя за выключэннем аднай.

Па соцыяльнаму становішчу—пераважная частка сераднячак.

Вялікі радыус раёна марудзіў плянава праводзіць працу, дзеялі гэтага сход быў разьбіты на 2 часткі з ахапленнем дэлегатак у радыусе 4-5 вёрст. Рэгу-

лярна 2 разы ў месцы склікаліся сходы і 2 разы ў месцы праводзіліся заняткі з дэлегаткамі па Яраслаўску і па іншым комсамольскім кніжкам. Такім чынам дэлегація сходы працавалі 4 разы ў месцы.

Наведванье дэлегаткамі як сходаў, так і заняткаў 70—80 проц.

Прымазаванье дэлегатак к установам адбылося толькі ў сакавіку месцы; прымазаванье разбілася на сходах дэлегатак. Кіраўніцтва з боку ўстаноў практиканткамі не здавальняючае, большасцю — прымазаванье было на

паперы, актыўна працавалі толькі практиканткі ў сельсаветце, культкамісіі, у савеце хаты-чытальні.

Справа здачна кампанія сярод дэлегатак не праводзілася, толькі адна дэлегатка зрабіла сваю спраўядчу на дэлегаціі сходзе.

Праца сходу праводзілася на беларускай мове; шляхам гутарак програму сходы скончылі, толькі засталася адна гутарка. Дэлегаткі больш цікавіліся, кніжкай Яраслаўскага і комсамольскім пытаннямі, чым програмамі, бо ў іх было жаданне падрыхтавацца ў комсамол

Дэлегаткі прымалі ўдзел ў працы хаты-чытальні, наведвалі гурткі беларускай мовы—5, драматычна-харавы—6, і інш.

Аўторытэтам дэлегаткі карысталіся.

Дэлегаткамі колектыўна выпісваецца 3 экз. „Беларуская Работніца і Сялянка” і 1 экз. „Крестьянка”.

5 дэлегатак уступіла ў комсамол і 1 прынята ў кандыдаты КПБ.

Вучот працы дэлегатак паставлен слаба.

Алена.

Паслухалі шаптухі.

Бытавы малюнак.

Калі муж з жонкай у згодзе жыве, знаходзяцца людзі, якія стараюцца, як-небудзь пасварыць, давесці да бойкі альбо разводу—гэта для іх здавальненъне.

Горш усяго, калі яшчэ людзі давяраюцца якім-небудзь бабкам, шаптуham, знахаркам і г. д.

Гэтакае зьявішча здарылася з грамадзянінам Азаронкам Іванам Кандратавым з вёскі Падоліцы Сокараўскага сельсавету, Вульскага раёну. Жыў ён з жонкай, як кажуць, прыпываючы.

Такое добрае жыццё цягнулася гады са тры.

Але, як кажа паговорка, павяло на бяду, бяз прычыны съмерці ня бывае, таксама, кажуць старыя.

А ўся гэта справа малюецца вось якім чынам: 26 мая неяк прапалі з хаты гроши —13 рублёў.

Вось з-за гэтых 13 руб. пачынаецца хатняя калатня.

Свякруха бяжыць у вёску Нізгалоўе к вядомай шаптусе.

— А залаценъкая мая, так і так, скажы, золатца, чистую праўдачку, хто ўкраў гроши?

... пачала шаптаць, гледзячы на ваду.

Шаптуха паглядзела ў жменю Азарончыхі, паківала галавой і, як быццам аддаочы ўвагу святым „айцам“, пачала шаптаць, гледзячы на ваду.

— Грошай вашых ніхто чужы някрай, а ваш хатні сем'янін — нявестка, — адчыканіла яна.

А „бедны“ муж, даведаўшыся аб гэтым, твар яго пачарнеў ад злосыці, як галавешка, і зараз-жа сам паляцеў да шаптухі.

— Скажы мне праўду, хто ўкраў гроши?

— Ды я ўжо сказала, хто ўкраў —ваша жонка, лізыўіва адказала шаптуха.

З гэтымі словамі „бедны“ муж прыляцеў дамоў і

пачаў лупцаваць жонку і нават выгнаў von.

Колькі ні маліла, колькі ні прасіла, колькі ні ўгаварвала мужа, але было напрасна.

— Я ня веру табе, я веру шаптусе,—крычаў „бедны“ Азаронак, зьдзекваючыся над цяжарнай жанчынай.

Ня ведаю, чым кончыцца хатняя калатня, але вось суд не пагладзіць па галоўцы грамадзяніна Азаронка.

Зоркі.

Ячэйка працуе добра.

(Уздзенскі раён Менскае акругі).

У вапошні час Уздзенская ячэйка ЛКСМБ шмат папрацавала сярод нашай моладзі ў вёсцы Бярвішча. Ячэйка наладзіла культ-працу ў нашай вёсцы, з'організавала чырвоны куток, пры якім маецца перасоўная бібліотэка, якая сваячасова перамяніецица на новыя кніжкі. З'організавалі драмгурток, праца якога за кароткі тэрмін мае вялікія посьпехі. Вясковыя дзяўчата, якія раней сароміліся паказацца на сцэне, цяпер досыць съмела вы-

ступаюць сярод незнаёмых людзей. Таксама з'організавалі ячэйку МОПР'у, у якую ўвайшлі ня толькі моладзь, але і дарослыя.

Для сталай і пастаяннай працы ў нашай вёсцы ячэйка ЛКСМБ вылучыла 3-х сяброў, якія кожную суботу прыходзяць і праводзяць працу. Трэба сказаць, што наша ячэйка ўпоўнене апраўдала сябе.

Дэлегатка.

Яўгенава цыбуля.

Яўген высмаркаўся, абцёр крысаю свае сывіткі нос і разгладзіў шурпатаю рукою рыжыя вусы. Яго шырокі, касматы твар, звязочыя, нібы аганькі, вочки дарылі хітрую ўсьмешку.

— Ну чаму ты, нібы цябе нехта салам вымазаў, звязаш? Ці не аладак табе баба паабяцала напячы?— зарагаталі мужчыны, гледзячы на няпрывычна-самаўпэўнены і хітры погляд звычайна баязьлівага і сарамлівага Яўгена...

— Аладкі... Вамбы ўсё аладкі,— буркнуў над нос Яўген.— Вось лепш запіши і мяне на выстаўку,— звязарніўся ён да старшыні сельска-гаспадарчага гуртка.

— І ты захацеў?.. — раптам выпучыла на яго вочы поўходу.— Што-ж у цябе ёсьць? Хіба ты карасьлівага жарэбчыка прывядзеш?

— Зачым... Жарэбчыка вэтэрынар скіпідараў раіумазаць, а я цыбулю прывязу.

Вяскоўцы нястрымна рагаталі, узяўшыся за бокі.

— Ну і пацешыў, Яўген! Цыбулю... Во гэта дык харч!..

Лукаш — старшыня сельска-гаспадарчага гуртка — комсамолец, таксама съмяяўся, захапіўшыся агульным рогатам. Але ён спачуваў Яўгену і аднёсся да яго цыбулі больш сур'ёзна, як іншыя.

— А ну, Яўген, пакажы, браце, што за цыбулю ты выгадаваў?

— Гэта хоць зараз.— Яўген адварнуў крысу сывіткі і выцягнуў з кішэні парток дзве цыбуліны, праўда яшчэ белаватыя, і не пасьпешыя зусім, але ядраністыя і вялізнага разьмеру, нібы дзве рэпы, кожная з фунт вагою.

Усе пачалі дзівіцца. Съмех зусім зьнік.

— Няўжо гэта ты сам?.. Трудна даць веры. Ого, гэта-ж ты, браце!.. Такая здаравенная цыбуля... Як гэта ты яе?..

Лукаш любаваўся цыбуляй, уважваючы яе на далонях.

— Дзіўная цыбуля.

Яўген сіяў ад радасці.

— Гэта я зімою... Аднекуль хлопец прынёс кніжку,— пачаў я разъбірацца ў ёй—адно-ж гляджу пра цыбулю там пішацца: як сеяць цыбулю, каб яна вялікая вырасла. А тут якраз мне і ўспомнілася: здаеща, летась, у дзень сьвята ўраджаю на выстаўцы цыбулі я бы было. Усё было: і капуста, і бурак, і іншая гародніна, а цыбулі хоць-бы каліва. Ну і прыпаў я да гэтае кніжкі. Пачаў разъбіраць яе на скроў. Усю зіму біўся над ёю, ледзь да вясны здолеў. А ўвясну і пачаў па кніжцы садзіць цыбулю і ўсё тое рабіў, як у кніжцы пісалася.

— І шмат такое цыбулі ў цябе нарасло?

— Цэлай града. Галовак са 200, здаеща, будзе... А на тых градах, што баба садзіла, куды—зусім ня тое. Цыбуля, як боб. Сварылася баба на мяне, што я па кніжцы сею, але дарма, я ёй даказаў.

Тут раптам уся вёска ўспомніла, што недалёка

Курсы сельжанорганізатораў Дрысенскага раёну. горад і што добрая цыбуля заўсёды ў цане... І гурткам рымуліся к Яўгену на агарод.

Дзіўліся... Глядзелі і маўчалі. Адзін Лукаш пытаў:

— А на насенне ты які сорт браў?

— Ды ніякага. Усё сваім засяяў. Я толькі адабраў лепшыя галоўкі,— адказваў на пытаньні Лукаша Яўген—і толькі самаўпэўнена съмяяўся.

А. Оршын.

Дэлегатка Кручкова.

У Ляднянскім раёне па ініцыятыве тав. Кручковай быў зорганізован гурток ручной працы, які працаваў 2 разы ў тыдзень пад яе непасрэдным кіраўніцтвам. Тав. Кручкова, саматужніца, заўсёды пакідала сваю працу і ішла займацца з гуртком. У гуртку ўсяго працавала 30 чалавек, ва ўзроўніце ад 15 да 25 год. Калі організавалі дзіцячыя ясьлі, то тав. Кручкова са сваім гуртком пашылі дзеля 20-ці дзяцей адзенінне: сарочкі, навалкі насыпкі, сяднічкі і г. д., наогул усё, што

М.

Аб чым нам пішуць.

1. Няма сходаў.

У жыцьці вёсак яшчэ шмат недахопаў. Трэба, каб з імі змагаліся ня толькі кіраунікі савецкае грамадзкасцьці вёскі, але і ўсе працоўныя людзі. У нас часта бывае і так, што гэты кіраунік, найбольш ўсяго сябра сельсавету, альбо культурны працаўнік ня зусім глядзіць на сваю працу ў вёсцы добрымі вачыма. Вось, напрыклад, тав. Яр. піша нам пра жаночага організатора тав. **Шыбко Зосю** з Каменкі Узьдзянскага раёну, Менскае акругі:

— Прыехала тав. Шыбко з курсаў жанорганізатораў. Чакалі ад яе шмат цікавага. Але тав. Шыбко дагэтуль не зорганізавала ніводнага сходу, ня толькі ў другіх, але ў сваёй вёсцы, там, дзе яна живе.

2. Трэба пачынаць працу.

Так гавораць дэлегаткі вёскі Каменкі Узьдзянскага раёну:

— Цяпер адбываюцца перавыбары. Ячайкам КПБ і КСМ трэба падумашь аб тым, якім чынам падняць працу сярод жанчын на належную вышыню—(з ліста тав. Я.).

3. Дапамагаем гарняком.

З лістоў, якія прысылаюцца ў рэдакцыю, яскрава відаць, што кампанія дапамогі ангельскім гарнякам глыбока зачапіла вёску. На сельскіх, вясковых і дэлегацкіх сходах выносяцца пастановы аб зборы сродкаў на дапамогу бастуючым гарнякам. Так, жаночы сход ст. Асіповічы Бабруйскае акругі прыняў наступную пастанову:

— Організаваць збор грошай для дапамогі гарнякам Англіі. Ад работніц і жон рабочых бесъперыўна паступаюць сродкі на гэтую справу. У першы дзень было сабрана 9 р. 30 кап. Збор працягаеца.

4. За рэжым экономіі.

Кампанія за рэжым экономіі яшчэ не дала тых вынікаў, якія ад яе чакае Савецкая ўлада. Яшчэ шмат у яе ёсьць недаробленага, у чым павінны дапамагчы працоўныя масы Савецкай уладзе. Трэба перш усяго ажыццяўіць той лёзунг, аб якім ужо даўно гаво-

рыцца, гэта паставіць працу так, каб прадпрыемствы працаўвалі з поўнай нагрузкай. Тав. Пацехіна піша:

— Прадпрыемствы павінны пабудаваць сваю працу на падставе строгага вучоту матэрыяльных і рабочых сіл. Павінна быць поўная нагрузка.

5. Новая прапанова.

Тав. Пацехіна ставіць пытаньне аб тым, каб за зъмяшчэнне дзяцей у ясьлях была абавязкова ўстаноўлена плата.

— Нашай дзяржаве немагчыма пашырыць сетку ясьляў з тымі сродкамі, якія мае ахматмлад. У большасці дзеці, якія знаходзяцца ў ясьлях, утрымоўваюцца на кошт дзяржавы, і меншасць—на кошт бацькоў. Патрэба ў ясьлях расце, а сродкаў няма. Вось чаму трэба зьнішчыць дармоваве ўтрыманье дзяцей у ясьлях. Гэта дасць магчымасць адчыніць больш ясьляў. А патрэба ў іх вялікая. Таксама і політычная роля—разъяўленне жанчын значна ўзрасце.

6. Бываюць розныя дэлегаткі.

Тав. М. Яншина, па свайму асабоваму ўражанью, якое ў яе склалася з гутарак з некаторымі дэлегаткамі г. Бабруйску, падзяляе дэлегатак на тры тыпы:

— Ёсьць тры тыпы дэлегаткі: адна нясьмелая, калі ёй прыходзіцца бываць у розных дзяржаўных і іншых установах, яна вядзе сябе, як зрыцель, як пабочны, чужы чалавек. Але, як толькі яна выходзіць з установы, дык на вуглах распачынае такую адвінавальную крытыку яе працы, што нават за імі і відавочных дасягненняў ня ўгледзішь.

Другія „лоб расшибаюць“, уносяць недзелавітасць у працы установы. Не разабраўшыся добра, яны ўсё наогул імкнущца перабудаваць на свой лад і манэр.

Треція—гэта тыя жанчыны, якія талкова і чутка падыходзяць да справы, імкнущца разумець яе, дапамагаюць у працы установы. Яна не глядзіць на працу установы, як пабочныя зрыцелі, а таксама ня руйнуюць згарача тое, у чым яны яшчэ разабраліся. Гэта сярэдні тып дэлегаткі, які мы больш усяго спаткаем.

М. Ш.

За зраду.

Любіо Хвёдар Агапу. Што яна ня кажа,—
усыму верыў. Гаварыла яна, што выйдзе за
яго замуж. Вось ужо два гады, як яна абы-
цала.

Чакаў-чакаў Хвёдар жаданага шлюблнага
дню і не дачакаўся.

Сам загубіо сваё каханье і маладыя гады.

А было гэта вось як.

У вёсцы Зьвяняткі, Барысаўскае акругі,
быў съяточны летні дзень.

Па вуліцы ішлі дзяўчата з хлопцамі з
песьнямі ды з гармонікай. З імі ішла, жартуючы
з хлопцамі, вясёлая ды нарадная Агапа. З тым пажартуе, таму ўсміхнецца, а
на Хвёдара і ня глянула ніводнага разу.

Вот табе, бабулька, і Юр'яў дзень!

7-га мая—кірмаш—Юр'яў дзень.

Невялічкая цэркаўка ў вёсцы Сякірычы.
Бабруйскае акругі, поўна людзьмі. Шмат
народу прышло з суседніх вёсак.

Прышлі і браты Андрэй і Міхась Шкуты
з вёскі Вячына.

Гул, гоман, гутаркі. Здалёку чуваць пах
самагону. Свята, дык свята. Ля царквы
сустракаюцца знаёмыя, кумаўё ды крэўныя,
да кожнага трэба зайсьці павіншаваць са
святам, выпіць.

К вечару ўсе былі п'яныя.

У невялічкай хаце Луки Пятуха сабра-
ліся госьці. Чокаюцца чаркі, бранджаўць на-
чынъне, блакітнымі хмарамі носіцца па хаце
дым махоркі.

Самагон круціць галаву, блытае язык.
П'яная кроў стукае па жылах. Хочацца раз-
гула, крикаў, буянства.

Як-бы яго і ня было. Як-бы ня з ім два
гады любоў круціла.

Не съярцеў Хвёдар. Адазваў ён Агапу
у куток, ды і стаў упякаць яе.

Съмяючыся, сказала яна, што ня любіць
яна больш яго. Мала, што было, а цяпер
другое. Зазлаваўся Хвёдар, выхваціў ён нож
ды і шэсць разоў забліщаў клінок у яго
руце.

Не падаўши голасу, звалілася Агапка.

Выязная сэсія Менскага акруговага суду
прыгаварыла Хвёдара Коўшыка за забойства
Агапкі Дэмінцовіч да 8 гадоў астрогу з су-
ровым абмежаваннем і на трэх гады па-
ражэння ў правах.

Як на ліхе ўмяшалася цётка Акуліч Мар'я.
Закруціла ня з тым, з кім трэба было. Ці
доўга п'яным пабіцца? Зайдроснае сэрца—га-
рачае. Замігалі бутэлькі, застукала начынъне,
загарэўся бой. Салаўі Міхась, Несцер, Ры-
гор і Лука Пятух супроць братоў Шкутаў.

Біцца, дык біцца.

Ухваціў Пятух цяжкі таўкач ды бракнуў
ім па галаве Андрэя Шкута, брызнула кроў,
упаў Андрэй з пабітым чэррапам. Убачыў
Міхась, што брата яго забіваюць, махнуў
драла з хаты на вуліцу, дзе стаў крычаць—
гвалт! Падскочыў да яго Міхась Салаўей ды
хваціў яго 2 разы кіем. Ён і замоўк.

*Бабруйскі акруговы суд прыгаварыў: Луку
Пятуха на 5 гадоў, Міхася Салаўя на
поўтара года, а Несцера і Рыгора Са-
лаўёў на адзін год.*

Вярхоўны суд прыгавар зацвердзіў.

МАЦІ І ДЗІЦЯ.

Дзеци зусім зрабіліся другімі.

(с. Багушэвічы, Бярэзінскага раёну).

У Багушэвічах існавала на дзяржаўны кошт з 22 чэрвеня па 1-е верасьня дзіцячая пляцоўка. Дзіцячая пляцоўка выканала свой абавязак. Дзеци, якія бяз прытулку, у колькасці 30 чалавек бегалі па вуліцы, лазілі ў агароды, вучыліся лаяцца,—гэта ўжо выжылі.

Гэта можна было бачыць на выпускным вечары. Малышы паставілі свой спектакль, съпелі разам свае песні, дэкламавалі і г. д. Ужо, калі і распусцілі пляцоўку, дзеци адны разам гуляюць, ня б'юцца, ня сварацца. Гэта

дасягненне пляцоўкі. Трэба адзначыць стараннасць кірауніцы, якая сумела паставіць на належную вышыню працу пляцоўкі. Яна сумленна аднеслася да працы; таксама і Багушэвіцкае спажывецкае таварыства, якое дапамагала пляцоўцы:—малако, муку, чай, памяшканье, адпускала дровы і г. д. Сялянкі і сяляне засталіся здаволены пляцоўкай.

Сяляне і сялянкі вельмі жадаюць, каб на лета таксама была пляцоўка, але больш пашырана.

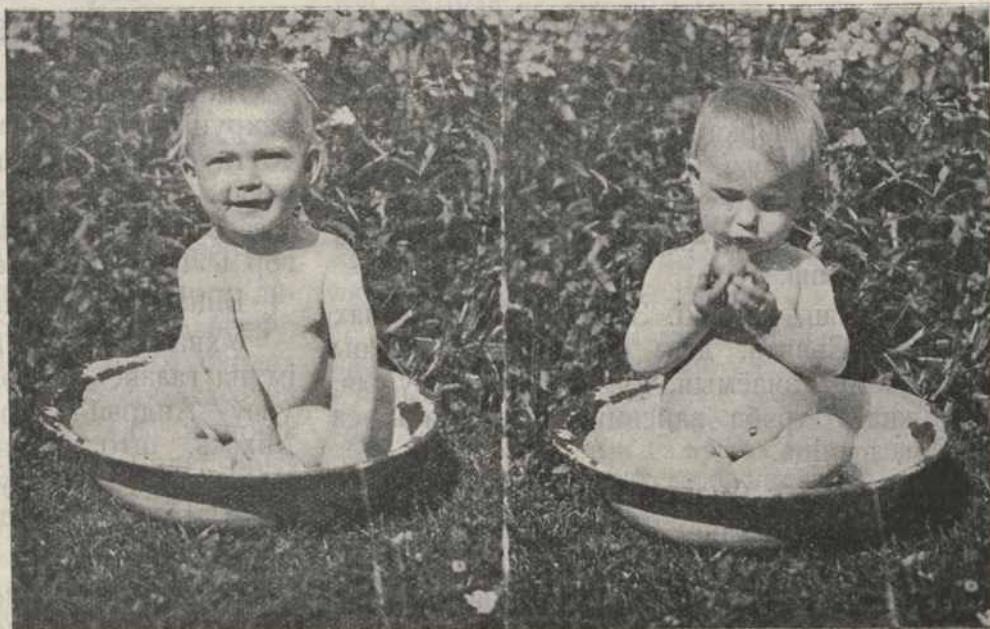
І. Д-кі.

„Друзья детей“.

(Мінск, МББ ж. д.)

В марте прошлого года на женском узловом собрании была избрана комиссия для вербовки членов в О-во „Друзья Детей“. Комиссия завербовала около 60 членов преимущественно из женщин. Это положило начало организации ячеек О-ва „Друзья Детей“ по службам. Долгое время работа в ячейках велась слабо. Так, например, в службе Тяги насчитывалось всего 30 членов. Членские взносы почти не собирались. Виной в этом была частая смена уполномоченных, да и руководства со стороны

ком. „Помощи детям“ почти не было. В январе текущего года, комиссия „Помощи детям“ сдвинула с мертвой точки работу в ячейках. Избрали уполномоченных на год и работа стала оживляться. Ячейки оформились и членство значительно увеличилось. Теперь по службе Тяги насчитывается 315 чл., по Движению—146 чл. и в службе Пути—103 чл., из них женщин около 40 проц. Членские взносы поступают довольно аккуратно. Выделены сборщики взносов, так что

работа по сбору их теперь налажена. Но на этом останавливаться нельзя. Надо изыскивать средства для помощи беспризорным, помимо членских взносов, путем устройства спектаклей, вечеров, лотереи и т. д. Надо создать фонд, и тогда можно будет повести работу по существу над беспризорными детьми.

Думаем, что нам удастся наладить эту работу.
Ф. Энгірова.

Не свивайте ребенка, не одевайте дома чепчика, не кутайте ни летом, ни зимой.

Свивальник мешает ребенку дышать, рости и вызывает опрелость и разные сыпи.

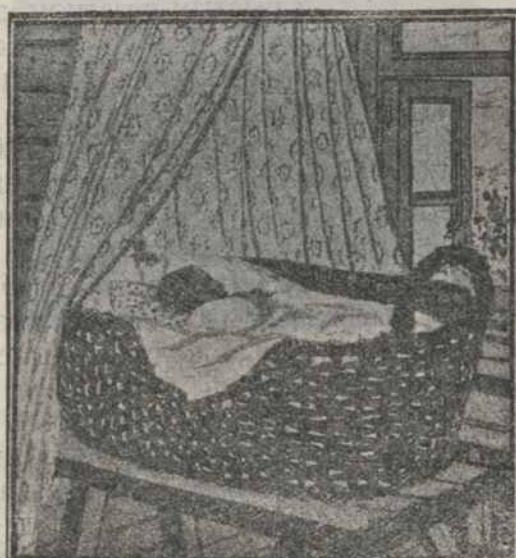
При уходе за ребенком самое главное—соблюдать во всем чистоту. Грязь является источником всяких болезней. Ребенка нужно брать всегда чистыми руками. Особенно нужно следить за чистотой кожи ребенка. От грязи на коже ребенка появляются всякие болячки, сыпь, „цвет“—они очень беспокоят ребенка и мешают ему хорошо расти.

Для того, чтобы ребенок был чистым, нужно его почаще купать: до шести месяцев—каждый день, после шести месяцев—через день. Вода для купанья должна быть немного теплее парного молока. Для купанья хорошо иметь отдельное корыто или ванночку, которую не следует употреблять ни на что другое.

Лицо и глаза ребенку следует мыть из отдельной чашки чистой кипяченой водой.

Не лезьте пальцами в рот и не суйте ему соску—от этого у него появляется белая плесень, „цвет“, которая очень беспокоит ребенка. Рот ребенку промывать не нужно, а вместо этого необходимо содержать в чистоте грудь.

Одевать ребенка нужно так, чтобы он свободно мог двигать руками и ногами. Свивальник стягивает ребенка, стесняет его движения, мешает, ему правильно расти. Не бойтесь, что без свивальногоника бывают кривые ножки. Кривые ножки бывают от болезни, которая называется рахитом. Рахит бывает от неправильного кормления и ухода.

Купи бельевую корзину, и будет у твоего ребенка дешевая и здоровая постель.

Одевайте ребенка так, чтобы он мог свободно двигать ручками и ножками.

Одевайте ребенка в тонкую распашонку, кофточку. Ниже пояса заворачивайте в пеленку так, чтобы ручки оставались свободными.

Дома на головку чепчика одевать не следует, так как под ним головка потеет и скопляется грязь.

Люлька очень вредна! Одурманивает ребенка, не качай ни в люльке, ни на руках.

Одежда ребенка должна быть из мягкой, легко моющейся материи, содержаться всегда в чистоте.

Ребенок всегда должен иметь отдельную постель. Как показано на картинке, кровать можно заменить обыкновенной корзиной, а для ребенка постарше (после 6-7 месяцев) уже нужно иметь деревянную или железную кроватку.

Люлька для ребенка очень вредна: она вызывает головокружение и одурманивает ребенка. Здоровый ребенок засыпает без всякого укачивания, если его к укачиванию не приучают.

Матрасик ребенку сделайте из сена, соломы, мягких стружек, мочалы или конского волоса. Ребенку пуховые подушки не нужны, они только вредят ему.

Постель ребенка должна быть всегда чистой и ее нужно почаще проветривать. Никогда не следует ребенка класть с собой в постель. Лежа в одной постели с матерью, ребенок дышит испорченным воздухом и испарениями ее тела. Маленького ребенка можно и придушить во сне. Врач Гольденберг.

КАРСНЯ ГАРАНЬ ГАСЛАМАРЦЬ

Кіслая сечаная капуста і цэлыя качаны.

Загатоўка капусты пачынаецца ў канцы верасьня і цягнецца ўвесь каstryчнік. Для загатоўкі кіслай капусты трэба браць кадушку такога разьмеру, каб можна было загатовіць яе адразу, наклаўшы яе да верху; пасля гэтага капусту трэба пакрыць кругам, зьбітым з дошчачак, і пакласыці на яго цяжкасцю. Калі на другі дзень капуста ападзе ў кадушки, то кадушку трэба дапоўніць, але калі капуста пачала кіснуць, і яе будуть адчыняць, то ад паветра капуста страдаць свой смак. Галоўная ўмова для ўдачы кіслай капусты—гэта чыстата кадушки, для гэтага яе трэба вымачыць летам у вадзе і к восені добра выпарыць і добра вымыць. Кіслую капусту трэба загатаўляць адначасова, белую — першы гатунак і напалову белую — другі гатунак; робіцца гэта ў відзе таго, у напалову белую ідуць усе верхнія лісьці, а таксама і тыя белыя лісьці, якія будуць запылены і ўбелую капусту не гадзяцца. Іх кладуць спачатку

у цэбар з вадой і мыюць, а потым складваюць у карзіны, каб з іх магла съязыцца заходзячаяся на іх вада, і калі вада съязчэ — лісьці гэтыя сякуць разам з лісьцямі капусты другога гатунку і атрымоўваецца капуста напалову белая. У час сечкі капусты, яе трэба саліць. Капусту белую першага гатунку—прырыхтоўваюць наступным чынам. З кожнага качана спачатку здымлююць усе зялёныя і напалову зялёныя лісьці, далей, калі на качане знайдуцца плямы, то іх выразаюць нажом, пасля гэтага кожны качан рэжуць напал (пры гэтым заходзячуюся ў цэнтры качана качарэжку лепш выразаць), а качан кідаюць у карыту і сякуць сечкамі да таго часу, пакуль уся ка-

пуста не съячэцца роўна і дробна. На вядро першага гатунку альбо на вядро другога гатунку сечанай капусты трэба класыці адну сталовую лыжку з верхам сухой солі, добра перамяшаць яе з капустай і пасля гэтага класыці апошнюю ў прырыхтованую кадушку. На адзін пуд съвежай капусты трэба браць трэх чвэрткі фунта сухой солі. Кадушка гэта з капустай павінна стаяць у склепе і капусту ў яе трэба класыці вельмі туго, для чаго капусту набіваюць дзеравяным таўкачом да таго часу, пакуль яна дасыць сок. Наклаўшы

такім чынам кадушку да верху, трэба зверху капусту накрыць дзеравяным кругам, а на яго палажыць цяжкасць з чистых каменьняў. На трэці дзень капусту трэба некалькі раз прабіць кіем да дна ў розных мясцох і паўтараць гэта штодзенна ў працягу двух тыдняў. Капуста ў гэты час кісьне і вылучае цяжкі запах і гарачыню. Пасля гэтага капусту трэба пакрыць чистым палатном, зъвер-

Выбираюць бульбу.

ху яго пакласыці круг, а на яго цяжкасць з каменьняў. Расол павінен капусту пакрываць; калі яго будзе мала, то трэба прывавіць вады столькі, каб над капустай расол стаяў на $\frac{1}{2}$ вяршка. Прырыхтаваная такім чынам квашаная капуста вельмі смачная і захоўваецца доўгі час, але пры ўмове ўтрыманья яе ў чыстаце. Для гэтага неабходна адзін раз у тыдзень абмываць і выціраць як кружкі, так і каменьні. У кадушку з сечанай капустай магчыма класыці цэлыя нясечаныя качаны. Каб яны добра закісьлі, трэба іх па качарэжцы падразаць накрыж. Класыці іх трэба радамі, туго засыпаць між качанамі сечанай капустай.

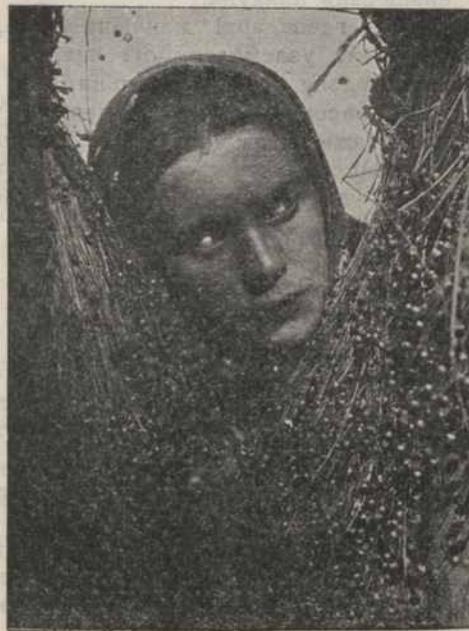
„Грышка Сьвінапас“.

Першая беларуская кіно-фільма.

Ужо больш двух месяцаў, як працуць над першай беларускай фільмай „Грышка Сьвінапас“. Зъмест гэтай кіно-карціны апрацаваны ў кіно-сцэнары Тарычам па аповесці М. Чарота тэй-жа назвы і малюе окупацию БССР палякамі, жыцьцё беларускага сялянства пад окупантамі і барацьбу партызан-сялян з захопнікамі нашай краіны.

Галоўны гэры фільмы—Грышка Сьвінапас, малады сялянскі хлапчук, які, ня гледзячы на свае маладыя гады, шчыра дапамагае партызанам узрослым у іх барацьбе з палякамі. Гэту ролю выконвае малады артыст Данілаў. Вялікі ўдзел у фільме прымае таксама дзяўчына Гэлька, дачка лясьніка, прыяцелька Грышки. Гэту ролю выконвае артыстка Кацельнікова.

У працягу двух месяцаў фільма здымалася ў саўхозе „Прылука“, у 15 вярстах ад Менску. Гэта месца было выбрана для здымкаў таму, што зьяўляецца адным з самых прыгожых месцаў у БССР. Уесь гэты час там працавала кіно-экспедыцыя Беларускай Дзяржаўнай Кіно-Ўправы ў складзе каля 20 чалавек.

Гэлька (артыстка Кацельнікова).

Удзел у фільме прымаюць ня толькі професіоналы кіно-артысты, а і шмат мясцовых сялян і Чырвоная армія. Сяляне, якія ніколі ня бачылі ня толькі, як здымалі карціну, але нават ня бывалі ў кіно-тэатры, усё-ж такі хутка прызыўчайліся да ролі кіно-артыстых і вельмі добра выконвалі свае заданні.

На гэтым тыдні будуть зраблены здымкі на вуліцах Менску—гэта будзе прадстаўлена адступленне палякаў з Менску і заняцьце яго чырвонымі.

Грышка (артыст Данілаў).

Пасля гэтага застаецца зрабіць апошнія здымкі сцэн, якія адбываюцца ў пакоях. Гэта будзе зроблена на кіно-фабрыцы ў Маскве.

Такім чынам, праца па ўтварэнню першай беларускай кіно-фільмы будзе скончана да сівяткавання Кастрычнікавай Рэвалюцыі—7-га лістапада. У гэты дзень „Грышка Сьвінапас“ будзе паказаны на гра-

Сынеданье ў графа Чапскага.

мадзкім пераглядзе ў новым кіно-тэатры, які будзе зараз у Менску замест існуючага „Дома Культуры“.

На гэта вялікае культурнае сівята БССР будуть, зразумела, запрошаны тыя, хто фактычна працавалі над утварэннем гэтай фільмы—прылукія сяляне,

ЧТО НАДО ЧИТАТЬ

Новые книги.

(Издание Госиздата, 1926 г. Москва).

Трутманов. „Зачем надо быть селькоркой“.

Автор очень популярно излагает, как селькорка помогает себе и общественнице. Отсюда вывод—нужно быть селькоркой. Вся брошюра построена на фактах. Женотдел ЦК ведет соответствующую кампанию за вовлечение крестьянок в селькорки.

А. Борисов. „Февральская и Октябрьская революция и работница“.

Автор коротко рисует положение рабочего класса и крестьянства с 1900 г. до Февральной революции 1917 года.

В книжке показано, какое участие принимали работницы в Февральной революции, как работницы выступили против буржуазного правительства Керенского, убедившись, что это правительство не способно защищать интересы рабочих и крестьян.

Далее автор рассказывает, как работницы вместе с рабочими и под руководством большевистской партии, при поддержке беднейших крестьян, совершили Октябрьскую революцию—взяли власть в свои руки.

А. Иткина. „Междудвумя революциями“.

Брошюра тов. Иткиной рисует рабочее движение в период после 1905 г. между 1907—1917 г. г. Брошюра говорит о 3-х этапах. Первая полоса разгрома и упадка революционного движения. Вторая полоса подъема в рабочем движении. Третья полоса связана с войной. На этих основных этапах останавливается брошюра. Так как брошюра написана для работниц, то в ней рассказывается о том, как жили и работали работницы в эти годы.

Брошюра предназначается для проработки на делегатских собраниях работниц.

Адказы на запытальні.

Райжанорганізатору Ляднянскага раёну.

Калі тая дзяўчына, пра якую вы пытаеце, жывець на вёсцы, то неабходна па сканчэнны лік-пункту паступіць у вясковую школу малапісменных з гадавым курсам навучаньня, а пасканчэнны гэтай школы паступіць у вячэрнюю школу сялянскай младзі з гадавым курсам навучаньня. Паслья гэтага ўжо магчыма паступіць на Рабфак альбо ў Саўпартшколу 1-й ступені, калі яна актыўна прайвіць сябе на грамадзкай працы.

Мянчыцкай. Калі жанчына не мае ніякай маесці і ў яе 5 малых дзяцей, то неабходна падняць

хадайніцтва праз раённы аддзел асьветы аб прыёме іх у дзіцячы прытулак, а калі ўзле ёсьць маесці ці зямля, але яна кепска гаспад рыць, тады трэба сельсавету назначыць апякуна.

Пры беднасці гаспадаркі жанчына-ўдава, праз свой сельскі камітэт узаемадапамогі павінна атрымаш лесу на пабудову хаты і насеніння для засеву поля, пры гэтым насеніння даецца ў пазыку, уплату якой магчыма адлажыць да ўэмакнення гаспадаркі. Пры гэтым сельскі камітэт узаемадапамогі павінен аказаць дапамогу працай пры пасеве і пабудове памяшканьня.

Перапіска з нашымі супрацоўнікамі.

Кастусю Ярмаку, Біблікаву Я.— Верши слабыя. Ня пойдуть.

Трэба больш апрацоўваць іх.

Жанорганізатору М. Ш.— Стацьця ня пойдзе. Скарыстаєм як матэрыял.

М. Яншиной— Ваши стихи бывают часто удачными, но многие нуждаются в обработке. Советуем, обратить особенное внимание на лит.-худ. обработку их, за счет размера.

Екатерине Коломнец.— Ваше письмо с приложенными к нему образцами для вязания кружев получили. Благодарим. Используем.

Шыбко— Верш ня пойдзе. Слабы. Ёсьць шэраг адступленняў і неўвязак з літаратурнага боку.

Потехиной— Заметки не пойдут. Много общих рассуждений—мало конкретного. Ваши замечания о режиме экономии, об установлении платы за детей помещаемых в ясли и о борьбе с беспризор-

ностью—используем. Пишите. Заведение „Тетради самодеятельности”—где работница записывает свои мысли об общественной работе на предприятии и о своем участии в ней—одобляем.

Т. Без подписи и адреса написавших корреспонденцию—не помещаем.

Берин Б. И. (Могилев)— Не пойдет. Не известно, о какой „маленькой“ группе в 25 человек идет речь, какую организацию они представляют. Без этого поместить не можем.

Поповой А.— Ваш верш слабы—ня пойдзе. Корэспандэнцыю скарыстаєм.

Жанорганізатору— Пойдзе.

Фрэйдорф— З вашай заметкі нельга разумець, пры якой фабрыцы існавала дзіцячая пляцоўка. Надрукаваць ня можам.

Парахіевіч— Скарыстаєм у чарговым нумары.

Дазордавай— Пойдзе.

Грышкевіч— Ня пойдзе.

ВЯСЁЛАЯ СТАРОНКА.

Барбарына гора.

...І бясконная Барбара
Ходзіць чорная, як хмара.
У Барбary ў хаце гора:
Сын з дачкой два тыдні хворы...
А Барбара хто?—Ўдава.
Вось і ломіць галава.

Людзі сялкі рыхтуюць.—
Хто-ж Барбару пашкадуе,
Хто пазычыць ёй канька
Ну хаця на поўдзянька?

Ціт паможа бабе пэўна.
Але Ціт бурчыць і гнеўна:
— У мяне свае клапоты,
Памагчы няма ахвоты.
каня ня жарты даць,—
Хто жа будзе адрабляць?
Тут Барбара йдзе да Стука.
Той адказвае з дакукай:
— На вясельле мне пара,
Хутка еду са двара.
Ўрэшце... (Стук маргнуў кабеце—
Сходзіш, мо, са мной да клеці?
Дык пазычу я каня...
Гал бяжыш, як ад агня!..

І бясконная Барбара
Ходзіць чорная, як хмара.
* * *

І аднойчы, ў дзень нядзельны,
Ля суседняй вёскі Ельні
Чырванее поле макам—
Хустак, мусіць, сотка з гакам.
І з усьмешкай дзед Хвядот
Кажа:

— Вось і бабскі сход.
На тым сходзе, на жаночым,
Пышуць шчокі, блішчаць вочы.
Разважаюць дэлегаткі
Пра парадкі, непарадкі;
Дэлегаткі просьць слова,
Палка ўносяць прапаповы...

Слова прауды б'е, як біч...
Хітра жмурыца Ільліч.

Старшыні нарады—Ганьне
Кажуць:
— Ёсьць яшчэ пытаньне:
— Калі ласка...
— З бабай гора:
У Барбary дзеци хворы...
Конь вясной таксама здо...
Ходзіць баба ўся ў съязох.
Спалашилася нарада:
— Ну і ёсьць на съвеце гады!
— Нешта бабе згінуць гэтак?
— Самі мелі хворых дзетак.
— Ну і Ціт-жа! Ну і Стук!
— Прауду кажуць, што павук.
Сход выносіць пастанову:
— Памагчы Барбary ўдовай.
Праз ўзаемадапамогу

Ўзяць каня; ўзадраць аблогу...
У селькоме—не каменіні—
Ёй пазычыць і насеніння.
І Барбара ўзноў на ногі
Устанець з нашай дапамогі.
І са злосці лопнець Стук,—
Гэтак зынішчыца павук.

М. Горны.

Урожай.

Скоро стужа
Все завьюжит
Шапкой белой головы.
Рожь, пшеница
Золотится
По амбарам, кладовым.

Стало в поле,
Пусто, голо,
Сжато, скошено вокруг.
Только ветер,
Каждый вечер,
Водит с листьями игру.

Мокро. Грязно.
Скоро праздник—
Урожайный день.
Пусто, голо,
В желтом поле,
Сжато, скошено везде.

Эх, ты милка
Молотилка!
Труд крестьянский уважай
Весь проглотит
Помолотит
Золотистый урожай.

Ай, по нивам
Торопливо
Дождь осенний моросит,
Ветер водит
В хороводе
По покосам желтый лист.

Эх, зерно,
Мое зерно!
Полные колосья.
Пусть стучится
Дождь в окно
Что нам плакса-осень?

Урожай, мой,
Урожай,
Наш осенний праздник.
Пляшет в поле,
В желтом доле
Ветер безобразник.

Г. Ладный.

Гафтаваныне крыжам.

— ПАДПІСВАЙЦЕСЯ —
на штотомесячную часопісъ
„БЕЛАРУСКАЯ РАБОТНІЦА і СЯЛЯНКА“.

Орган аддзелу па працы сярод жанчын Цэнтральнага
Камітэту Комуністычнай Партыі Беларусі.

другі год
выданьня

ЧАСОПІСЬ выходзіць
пры непасрэдным узделе
РАБОТНІЦ і СЯЛЯНАК.

другі год
выданьня

УМОВЫ ПАДПІСКІ:

На 1 месяц 20 кап. На 6 месяцаў 1 р. 10 к.

„ 3 „ 55 „ „ 1 год 2 руб. 10 к.

Да канца году 55 кап.

ПАДПІСКА ПРЫМАЕЦЦА:

у аддзеле па працы сярод жанчын ЦК КПБ (Савецкая вул., 45), ва
ўсіх акруговых раённых жанадзелях, партыйных камітэтах, а так-
сама ва ўсіх паштова-тэлеграфных аддзяленьнях Беларусі і агэн-
твах Дзяржаўнага Выдавецства.

Гафтаваныне крыжам.